

Handleiding Natuurschoonwet 1928

laser

1. Achtergrond	2
2. De Natuurschoonwet 1928	3
Fiscale faciliteiten	3
De aanvragers	5
3. De voorwaarden voor rangschikking	6
Achtergrond	6
De oppervlakte van de onroerende zaak	6
Aaneengesloten gebied	6
De met houtopstanden bezette oppervlakte	6
Het soort gebruik dat van het landgoed wordt gemaakt	7
Terreinen die in elk geval niet kunnen worden gerangschikt	7
Terreinen die wel kunnen worden gerangschikt	8
4. Openstelling van Natuurschoonwet-landgoederen voor het publiek	11
Regels voor het openstellen van landgoederen voor het publiek	11
Afgesloten gedeelten in een opengesteld landgoed	12
Toegangskarten	12
De status opengesteld landgoed	12
5. Verzoek om rangschikking onder de Natuurschoonwet 1928	13
Verzoek om rangschikking	13
Bijlagen bij het verzoek om rangschikking	13
Toelichting op het verzoek om rangschikking en de bescheiden	14
Kadastrale gegevens	14
De topografische kaart voor de beschrijving van landgoederen	14
Het model voor de beschrijving van terreinen	17
De oppervlakte van de te rangschikken terreinen	18
Het model-beplantingsplan	18
Beschrijving van de historische ontwikkeling	19
Openstelling op een afzonderlijke topografische kaart	19
Ondertekening	19
6. Behandeling van verzoeken om rangschikking	20
De behandelingsprocedure	20
De toetsing van het verzoek om rangschikking	20
De gemeenschappelijke beschikking	20
7. Hoe verder na de rangschikking?	21
Achtergrond	21
Het onttrekken van het landgoed aan de Natuurschoonwet 1928 op eigen verzoek	21
Behoud van het karakter van het landgoed	21
Aantasting van het karakter van het landgoed	22
De beschrijving als hulpmiddel voor de beoordeling of er sprake is van aantasting van het karakter van het landgoed	23
Sancties bij aantasting van het karakter van een landgoed	24
‘Verklaring voorgenomen handeling’	24
Overdracht eigendom dan wel vestigen en beëindigen van vruchtgebruik en erfpacht	25
Vererving van (delen van) een landgoed	25
Vererving en schenking van een onroerende zaak die nog niet is gerangschikt als landgoed	25

Overzicht van de bijlagen

Bijlage 1 Voorbeeld van een terreinbeschrijving van het landgoed	26
Bijlage 2 Model-beplantingsplan	28
Bijlage 3 Voorbeeld van een beschrijving van de historische ontwikkeling	29
Bijlage 4 Adressen provincies	30
Bijlage 5 Adressen LASER en Belastingdienst	31
Bijlage 6 Adressen kadasterkantoren en Topografische Dienst	32
Bijlage 7 Schetsen van landbouwterreinen die omzoomd zijn door houtopstanden	33
Bijlage 8 Checklist	34

1. ACHTERGROND

De Natuurschoonwet 1928 (NSW) is in 1928 tot stand gekomen. Deze wet geeft fiscale faciliteiten ofwel tegemoetkomingen aan eigenaren van onroerende zaken als een landgoed, op voorwaarde dat ze dit in stand houden en daarmee het natuurschoon bevorderen. Niet elke onroerende zaak komt daarvoor in aanmerking. Deze moet aan bepaalde voorwaarden voldoen.

Wat is een landgoed? De Natuurschoonwet 1928 zegt hierover: 'Een landgoed is een, in Nederland gelegen, geheel of gedeeltelijk met bossen of andere houtopstanden bezette onroerende zaak - daaronder begrepen die waarop een buitenplaats of andere, bij het karakter van het landgoed passende, opstallen voorkomen - voorzover het blijven voortbestaan van die onroerende zaak in zijn karakteristieke verschijningsvorm voor het behoud van het natuurschoon wenselijk is'.

Om welke tegemoetkomingen gaat het? Deze kunnen betrekking hebben op:

- ◆ het successierecht
- ◆ het schenkingsrecht
- ◆ het recht van overgang
- ◆ de onroerende zaakbelasting
- ◆ de overdrachtsbelasting
- ◆ de kapitaalsbelasting
- ◆ de inkomstenbelasting
- ◆ de vennootschapsbelasting.

Voor de drie eerstgenoemde belastingen worden extra tegemoetkomingen verleend als de onroerende zaak is opengesteld voor het publiek.

Om in aanmerking te kunnen komen voor deze faciliteiten dient de eigenaar van een onroerende zaak aan de Ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en van Financiën te verzoeken zijn onroerende zaak aan te merken als landgoed, ofwel te rangschikken onder de Natuurschoonwet 1928. Dit verzoek moet worden ingediend bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, p.a. LASER Roermond, postbus 965, 6040 AZ Roermond.

Tegenover de fiscale tegemoetkomingen staan echter bepaalde voorwaarden voor het instandhouden van landgoederen en voor de openstelling ervan voor het publiek. Deze voorwaarden zijn niet in de Natuurschoonwet 1928 zelf vastgelegd, maar in een Algemene Maatregel van Bestuur: het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928, Staatsblad 1990, nr. 612; laatst gewijzigd in 1996. Ook zijn de voorwaarden voor het openstellen vastgelegd in een openbare aanschrijving ofwel instructie aan de ambtenaren die met het uitvoeren van de wet zijn belast.

In deze handleiding komen achtereenvolgens de volgende onderwerpen in gelijknamige hoofdstukken aan de orde:

- ◆ De Natuurschoonwet 1928
Hierin zijn de fiscale tegemoetkomingen vermeld die de Natuurschoonwet 1928 biedt.
- ◆ De voorwaarden voor rangschikking
De voorwaarden voor het rangschikken van onroerende zaken onder de Natuurschoonwet 1928 worden hier weergegeven. Ze zijn een weergave van de vereisten uit het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928, aangevuld met gedeelten van de toelichting op dit besluit.
- ◆ Openstelling van Natuurschoonwet-landgoederen voor het publiek
De voorwaarden voor openstelling zijn hierin vermeld, zoals ze voorkomen in de openbare aanschrijving aan de ambtenaren die met het uitvoeren van de wet zijn belast.
- ◆ Verzoek om rangschikking onder de Natuurschoonwet 1928
Hierin wordt een toelichting gegeven op het formulier dat als verzoek om rangschikking moet worden ingediend. Ook wordt toegelicht welke bescheiden voor het verzoek moeten worden ingediend. Het gaat hierbij om:
 - ◆ kadastrale gegevens;
 - ◆ topografische kaarten die op een bepaalde wijze moeten worden ingekleurd;
 - ◆ een beschrijving van de verschillende terreinen die op de onroerende zaak voorkomen;
 - ◆ een beschrijving van de historische ontwikkeling.

Indien het landgoed voor het publiek wordt opengesteld, moet bovendien een topografische kaart worden overgelegd waarop de wegen en paden staan aangegeven die voor het publiek toegankelijk zijn.

- ◆ **Behandeling van de verzoeken om rangschikking**
Dit onderdeel beschrijft de procedure voor de behandeling van de verzoeken om rangschikking. Inzicht wordt gegeven in waar de bescheiden op worden getoetst. Bovendien wordt ingegaan op de verschillende termijnen en de voorzorgen die men in acht moet nemen om gerangschikt te kunnen blijven.
- ◆ **Hoe verder na de rangschikking?**
Hierin wordt beschreven hoe een landgoed gerangschikt kan blijven. Voorkomen moet worden dat het karakter van het landgoed door gebrek aan behoorlijk onderhoud, dan wel door andere omstandigheden aangetast wordt of - erger - dat het karakter van het landgoed geheel verloren gaat. De sancties of strafmaatregelen worden vermeld. Verder wordt aangegeven hoe men zijn of haar landgoed aan de wet kan onttrekken en hoe voorkomen kan worden dat bij eigendomsoverdracht of vererving sommige fiscale tegemoetkomingen ongewild alsnog verloren gaan.

De tekst van de Natuurschoonwet 1928 is te vinden in het Staatsblad nr. 252 van 6 juli 1989. Laatste wijzigingen zijn vermeld in Staatsblad 2000 nr. 551. De laatste wijzigingen zijn gedeeltelijk nog niet in werking getreden. Zij zullen pas in werking treden op een bij Koninklijk Besluit te bepalen tijdstip.

De tekst van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928 is te vinden in het Staatsblad nr. 612 van 31 december 1990. De laatste wijziging in Staatsblad nr. 380 van 14 juni 1996.

De tekst van de Aanschrijving Openstelling Natuurschoonwet-landgoederen is geheel in deze handleiding verwerkt.

De tekst van de Regeling model beschrijving en beplantingsplan Natuurschoonwet 1928 is te vinden in de Staatscourant nr. 136 van 18 juli 1996.

De verwachting is wel dat binnen afzienbare tijd de nog niet ingegane wijzigingen van de Natuurschoonwet 1928 op een bij Koninklijk Besluit te bepalen tijdstip in werking treden, alsmede een aantal wijzigingen van het Rangschikkingbesluit Natuurschoonwet 1928 en de Aanschrijving Openstelling Natuurschoonwet-landgoederen.

2. DE NATUURSCHOONWET 1928

FISCALE FACILITEITEN

Successierecht, schenkingsrecht en recht van overgang

Waaruit bestaat de tegemoetkoming bij een verkrijging krachtens erfrecht of schenking van een Natuurschoonwet-landgoed? Dit landgoed wordt lager gewaardeerd dan een 'niet gerangschikte onroerende zaak'. De waardering is hierbij niet gebaseerd op de waarde in het economische verkeer, maar op de helft van de bestemmingswaarde. Bij een opengesteld landgoed is die waarde op nihil gesteld.

De bestemmingswaarde is 'de waarde in het economische verkeer, die op het tijdstip van de verkrijging aan de onroerende zaak zou moeten worden toegekend, in geval daarop de last rustte om het gedurende een tijdvak van 25 jaar als zodanig in stand te houden'. Voor zover bij de schatting van de waarde in het economische verkeer al rekening wordt gehouden met lasten die voortkomen uit wettelijke voorschriften op het gebied van bescherming van het bosbezit, zullen die uiteraard niet nog eens in aanmerking mogen worden genomen. Binnen een tijdvak van 25 jaar na het overlijden of de schenking kan, als gevolg van het niet meer aanmerken als landgoed, alsnog het recht worden herrekend op basis van de waarde in het economische verkeer. Over het nog in te vorderen bedrag wordt rente in rekening gebracht.

Het zogeheten 'recht van overgang' wordt geheven bij verkrijgingen krachtens erfrecht of schenking van onder andere een in Nederland gelegen onroerende zaak, van iemand (de schenker) die ten tijde van het overlijden of de schenking in het buitenland woonde.

Naast de instandhoudingseis geldt ook de bezitseis. De bezitseis is op 28 december 2000 in werking getreden. De bezitseis houdt in dat, indien degene die een successie- of schenkingsrechtfaciliteit uit de NSW heeft genoten bij de verkrijging van een landgoed en binnen een termijn van 25 jaren na het overlijden of de schenking het landgoed vervreemdt, een gedeelte van de buiten invordering gebleven belasting alsnog wordt ingevorderd. De bezitseis heeft de vorm van een aflopende claim. Voor elk jaar dat het landgoed in bezit is bij de belastingplichtige, wordt de fiscale claim verminderd met 1/25e deel.

Een belangrijk verschil tussen de instandhoudingseis en de bezitseis is dat bij niet-nakoming van de instandhoudingseis, alle op het landgoed rustende successie- en schenkingsrechtclaims worden ingevorderd. Bij niet-nakoming van de bezitseis wordt de claim ingevorderd op de belastingplichtige die vervreemdt.

Een ander verschil is dat bij niet-nakoming van de instandhoudingseis invordering plaatsvindt met invorderingsrente. Bij niet-nakoming van de bezitseis is geen invorderingsrente verschuldigd. De bezitstermijn begint te lopen op het moment dat een eigenaar vanaf 28 december 2000 een successie- of schenkingsrechtfaciliteit uit de NSW heeft genoten.

Inkomstenbelasting

De onder de Natuurschoonwet 1928 gerangschikte onroerende zaken zijn, met uitzondering van de daarop gebouwde eigendommen, vrijgesteld van de rendementsheffing in de inkomstenbelasting.

Onroerende zaakbelasting

Voor de onroerende zaakbelasting geldt ten aanzien van Natuurschoonwet-landgoederen het volgende:

- ◆ onder de Natuurschoonwet 1928 gerangschikte onroerende zaken die voldoen aan de bosnorm, zijn vrijgesteld van onroerende zaakbelasting, met uitzondering van de daarop voorkomende gebouwde eigendommen;
- ◆ een gebouwd eigendom dat tot woning dient en deel uitmaakt van een onder het hiervoor bedoelde landgoed, wordt gewaardeerd naar de bestemmingswaarde;
- ◆ voor andere dan de hiervoor genoemde eigendommen bestaat geen tegemoetkoming. Hiervoor geldt dus de waarde in het economische verkeer als heffingsgrondslag. Hieronder vallen bijvoorbeeld bedrijfsgebouwen.

Het al dan niet voor het publiek openstellen van het landgoed is niet van belang voor de onroerende zaakbelasting.

Vennootschapsbelasting

Er is een vrijstelling voor lichamen waarvan de bezittingen:

- ◆ ten minste hoofdzakelijk bestaan uit onder de Natuurschoonwet 1928 gerangschikte landgoederen en
- ◆ waarvan de werkzaamheden op z'n minst grotendeels bestaan uit de instandhouding van die landgoederen en
- ◆ waarvan de overige werkzaamheden niet kunnen worden aangemerkt als het drijven van een onderneming.

Overdrachtsbelasting en kapitaalsbelasting

Vrijgesteld van overdrachtsbelasting zijn landgoederen welke worden verkregen door rechtspersonen, die hoofdzakelijk het instandhouden van een of meer landgoederen ten doel hebben. Aan de Minister van Financiën kan worden verzocht of hij van oordeel is dat zo'n rechtspersoon een dergelijke instandhouding ten doel heeft. Nadat het verzoek onder bepaalde voorwaarden is ingewilligd, is het verkrijgen van een landgoed door die rechtspersoon vrijgesteld van overdrachtsbelasting. Er bestaat een overeenkomstige vrijstelling voor de kapitaalsbelasting. Ook bij verkrijging van landgoederen door natuurlijke personen geldt de vrijstelling van overdrachtsbelasting. Het verkregen landgoed moet op naam van de verkrijger opnieuw onder de Natuurschoonwet 1928 worden gerangschikt. Een verzoek hiertoe moet binnen zes maanden na de verkrijging worden gedaan. Binnen een tijdvak van 25 jaar na het verkrijgen of de inbreng kan de overdrachtsbelasting of kapitaalsbelasting onder bepaalde omstandigheden alsnog verschuldigd worden.

Voor genoemde rechtspersonen dan wel natuurlijke personen kunnen eveneens vrijstelling van de overdrachtsbelasting genieten bij verkrijging van onroerende zaken, die nog niet waren aangemerkt als (een deel van) een landgoed in de zin van de Natuurschoonwet 1928. In dit geval dient het verzoek om rangschikking onder de NSW van de onderhavige onroerende zaak - uiterlijk op de datum waarop de overdracht bij de notaris passeert, op naam van de verkrijger - bij LASER Roermond te zijn ingediend.

De Landgoed-BV

Om te voorkomen dat een landgoed wordt versnipperd, kan een Landgoed-BV of een Landgoed-NV worden opgericht. De wetgever biedt de mogelijkheid om door deze lichamen heen te kijken. Dit wordt 'transparence fiscale' genoemd en kan voor aandeelhouders in dergelijke lichamen voordelen bieden.

De formele regeling luidt als volgt: 'De werkzaamheden, rechten en verplichtingen van een naamloze of besloten vennootschap waarvan de bezittingen uitsluitend of hoofdzakelijk bestaan uit gerangschikte landgoederen, worden voor de heffing van de inkomstenbelasting als werkzaamheden, rechten en verplichtingen van haar gezamenlijke aandeelhouders beschouwd, indien aan een aantal hierna te noemen voorwaarden is voldaan.

Voor de heffing van het successierecht, recht van overgang en schenkingsrecht worden de bezittingen en schulden van genoemde vennootschappen eveneens als bezittingen van haar gezamenlijke aandeelhouders beschouwd als aan een aantal voorwaarden is voldaan.'

Bedoelde voorwaarden zijn:

- ◆ de werkzaamheden van de vennootschap bestaan uitsluitend of hoofdzakelijk uit het instandhouden van gerangschikte landgoederen;
- ◆ alle aandeelhouders zijn natuurlijke personen dan wel rechtspersonen, die zich uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het behoud van natuurschoon ten doel stellen;
- ◆ het aantal aandeelhouders bedraagt niet meer dan twintig.

DE AANVRAGERS

In de Natuurschoonwet 1928 is het begrip 'eigenaar' nader omschreven. De wet verstaat onder eigenaar:

- ◆ de eigenaar van een onroerende zaak die niet bezwaard is met het zakelijke recht van vruchtgebruik of dat van erfpacht;
 - ◆ de vruchtgebruiker of de erfpachter van een onroerende zaak;
 - ◆ de hiervoor bedoelde eigenaren van twee aan elkaar grenzende onroerende zaken.
- Als verder in deze handleiding gesproken wordt van 'eigenaar', dan wordt daarmee ook de vruchtgebruiker of erfpachter bedoeld.

Vruchtgebruik of erfpacht

Als een onroerende zaak in vruchtgebruik of erfpacht is uitgegeven, zijn er twee zakelijk gerechtigden: de blooteigenaar en de vruchtgebruiker/erfpachter. In dit geval moet het verzoek om rangschikking door de vruchtgebruiker dan wel erfpachter worden gedaan en is deze tot het instandhouden van het landgoed verplicht. Uit het vruchtgebruik of de erfpacht vloeit immers het beheer en daarmee de instandhouding van het landgoed voort. Hoewel op naam van de blooteigenaar geen rangschikking kan plaatsvinden - hij is immers geen eigenaar in de zin van de Natuurschoonwet 1928 - kan hij wel belastingvoordelen meegenieten door de rangschikking van het landgoed op naam van de erfpachter of vruchtgebruiker.

Gezamenlijke rangschikking

Volgens de wet kunnen de eigenaren van twee aan elkaar grenzende onroerende zaken samen om rangschikking verzoeken. Hiermee wordt de rangschikking beoogd van een onroerende zaak die zelfstandig niet aan die eisen voldoet, maar dat wel doet in samenhang met een andere onroerende zaak.

De gezamenlijke onroerende zaken worden voor de toepassing van de Natuurschoonwet 1928 als één onroerende zaak beschouwd. Hieruit volgt dat de aanvraag om rangschikking door hen gezamenlijk moet plaatsvinden en dat elk van hen de fiscale tegemoetkomingen voor zijn onroerende zaak kan genieten. Van belang is echter dat eigenaren beseffen dat het onttrekken van de onroerende zaak van een van beiden - of dit nu op eigen verzoek is of om welke reden dan ook waardoor het niet meer voldoet aan de voorwaarden - zal leiden tot het onttrekken van de onroerende zaak van de ander. Dat wil zeggen: tenzij laatstgenoemde onroerende zaak ook zonder het onttrokken deel aan de voorwaarden voor rangschikking blijft voldoen. De eigenaren doen er dus verstandig aan deze situatie zorgvuldig contractueel te regelen. Verder is hierbij nog van belang dat het begrip eigenaar zowel de natuurlijke persoon als de rechtspersoon omvat, dus zelfs een overheidslichaam kan betreffen. Hoewel de rangschikking van een onroerende zaak voor een overheidslichaam geen voordeel biedt, kan het voor een particuliere eigenaar wenselijk zijn om gezamenlijke rangschikking van zijn onroerende zaak met een deel van de aangrenzende onroerende zaak van een overheidslichaam aan te vragen.

Wanneer speelt dit? Als de onroerende zaak van de particulier alléén tezamen met de aangrenzende onroerende zaak van het overheidslichaam kan voldoen aan de voorwaarden voor rangschikking. Te denken valt aan een onroerende zaak van een particuliere eigenaar die met landbouwgrond grenst aan een laan die in bezit is van bijvoorbeeld een gemeente of waterschap. Voorwaarde voor rangschikking van landbouwgronden is dat deze op een bepaalde manier begrensd moeten zijn met bos of andere houtopstanden. In zo'n geval kan men overwegen om zelf de noodzakelijke beplanting aan te brengen of met de gemeente een afspraak te maken om gezamenlijk te rangschikken. De gezamenlijke rangschikking is beperkt tot telkens twee onroerende zaken, die tezamen aan de voorwaarde voor rangschikking moeten voldoen. Grenst de gerangschikte onroerende zaak van een van de hiervoor bedoelde eigenaren aan een onroerende zaak van een derde eigenaar en voldoen deze onroerende zaken samen aan de eisen van de wet, dan komt ook de onroerende zaak van de derde eigenaar voor rangschikking in aanmerking. Aan het aantal combinaties van eigenaren waarin dezelfde eigenaar voorkomt, wordt geen beperking gesteld.

3. DE VOORWAARDEN VOOR RANGSCHIKKING

Achtergrond

De eisen waaraan een onroerende zaak moet voldoen om te kunnen worden gerangschikt als landgoed worden genoemd in het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928.

Deze vereisten hebben betrekking op:

- ◆ de minimale oppervlakte van de onroerende zaak (meer hierover in dit hoofdstuk onder 'De oppervlakte van het onroerend goed');
- ◆ het feit dat de onroerende zaak een aaneengesloten gebied moet zijn en niet uit allemaal verspreide stukjes eigendom mag bestaan (zie verder dit hoofdstuk onder 'Aaneengesloten gebied');
- ◆ het percentage van de oppervlakte van de onroerende zaak dat met houtopstanden bezet moet zijn (meer hierover in dit hoofdstuk onder 'De met houtopstanden bezette oppervlakte');
- ◆ het soort gebruik dat van de onroerende zaak wordt gemaakt; dit mag namelijk géén inbreuk maken op het natuurschoon (zie verder dit hoofdstuk onder 'Het soort gebruik dat van het landgoed wordt gemaakt').

De oppervlakte van de onroerende zaak

De minimumoppervlakte van een landgoed moet vijf hectare bedragen. Een uitzondering hierop vormen de historische buitenplaatsen, waarvoor de minimumoppervlakte één hectare moet zijn. Onder een historische buitenplaats wordt verstaan een onroerende zaak:

- ◆ waarop een buitenplaats is gelegen met een architectonisch daarmee verbonden historische tuin of historisch park van ten minste één hectare; bedoeld wordt een tuin of park waarvan de eerste aanleg dateert van vóór 1850 en welke aanleg nog herkenbaar aanwezig is, en
- ◆ waarop een beschermd monument is gelegen dat is ingeschreven in een register als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van de Monumentenwet 1988. Dit behoeft niet noodzakelijkerwijs het hoofdhuis van de buitenplaats te zijn; voldoende is dat een of meer bijgebouwen of een andere opstal die ooit behoorde(n) tot de buitenplaats, nog aanwezig zijn.

Aaneengesloten gebied

De onroerende zaak moet een aaneengesloten gebied vormen. Het kan voorkomen dat een onroerende zaak wordt doorsneden door - al dan niet openbare - wegen, dijken, spoorwegen of waterlopen. Deze omstandigheden behoeven een rangschikking als Natuurschoonwet-landgoed niet in de weg te staan. Voorwaarde is dat het geen inbreuk maakt op het natuurschoon en de eenheid van de onroerende zaak of de samenhang van de samenstellende delen niet wordt verstoord.

Onverharde wegen, verharde wegen van maximaal vijf meter breed, niet-geëlektrificeerde enkelsporen en waterlopen van maximaal 25 meter breed zullen als regel niet als een inbreuk op het natuurschoon worden beschouwd. Ze staan een rangschikking van de onroerende zaak als aaneengesloten gebied dan ook niet in de weg.

Bij tertiaire wegen, geëlektrificeerde spoorwegen, dijken, brede waterlopen en dergelijke zal van geval tot geval beoordeling plaatsvinden. Zo nodig en zo mogelijk zal de onroerende zaak als twee of meer afzonderlijke landgoederen moeten worden gerangschikt.

De met houtopstanden bezette oppervlakte

Ten aanzien van de met houtopstanden bezette oppervlakte worden de volgende voorwaarden gesteld:

- ◆ ten minste dertig procent van de oppervlakte van de onroerende zaak moet met houtopstanden zijn bezet. Voor de onder 'de oppervlakte van de onroerende zaak omschreven historische buitenplaatsen die kleiner zijn dan vijf hectare geldt deze minimumeis niet;
- ◆ indien de oppervlakte van de onroerende zaak voor ten minste vijftig procent uit natuurterreinen bestaat, dan kan worden volstaan met een bezettingsgraad van ten minste twintig procent houtopstanden. Voor de berekening van de twintig procent houtopstanden mogen de houtopstanden die op het natuurterrein voorkomen niet worden meegeteld;
- ◆ een onroerende zaak waarvan nog niet ten minste dertig procent dan wel ten minste twintig procent van de oppervlakte met houtopstanden is bezet, kan als landgoed worden aangemerkt, als het voornemen bestaat om de onroerende zaak in voldoende mate met houtopstanden te bezetten.

Dit moet blijken uit een feitelijk en reëel beplantingsplan zoals aangegeven in hoofdstuk 5 onder 'Het model-bepantingsplan' en uit een begin met de feitelijke uitvoering daarvan. Binnen drie jaar moet zijn voldaan aan de voorwaarden voor rangschikking, anders wordt deze alsnog ingetrokken. Als uit het beplantingsplan al blijkt dat binnen drie jaar niet aan de voorwaarden kan worden voldaan, zal dit een reden zijn om het verzoek tot rangschikking af te wijzen. Omdat in bedoelde termijn van drie jaar de tweejarige wachttijd die na de aanplant in acht moet worden genomen is begrepen, komt het er in feite op neer dat de aanplant in het eerste jaar geheel moet worden gerealiseerd.

Onder houtopstanden worden verstaan:

- ◆ bossen of andere houtopstanden, mits deze zijn aangeslagen en er na de aanplant op z'n minst twee jaren zijn verlopen. Daartoe kan - als de eigenaar dit wenst - snelgroeiend bos worden gerekend dat is aangelegd in het kader van de Regeling bijdragen aanleg snelgroeiend bos, zoals gepubliceerd in de Staatscourant nrs. 207/211 van 1988. Als de eigenaar snelgroeiend bos als bos aanmerkt en de oppervlakte is noodzakelijk om aan de oppervlakte-eis te voldoen dat dertig procent van de onroerende zaak bezet moet zijn met houtopstanden, dan zal na de eindkap moeten worden herplant;
- ◆ kapvlakten die afzonderlijk kleiner zijn dan 0,5 hectare;
- ◆ kapvlakten die afzonderlijk groter dan 0,5 hectare zijn, maar afzonderlijk niet groter dan vijftien procent van de totale oppervlakte aan houtopstanden, met een maximum van vijf hectare.

Niet tot houtopstanden worden gerekend:

- ◆ kweekgoed;
- ◆ laagstamboomgaarden;
- ◆ kerstboomteelten;
- ◆ snijgrienden. Snijgrienden zijn grienden die jaarlijks of eenmaal per twee jaar tot op de stobben worden afgezet. Hakgrienden met een hakcyclus van eenmaal per drie of meer jaren worden dus wel tot houtopstanden gerekend.

Indien men de oppervlakte van lijnvormige houtopstanden, zoals lanen, houtsingels en hagen wil laten meetellen voor de bovenvermelde oppervlaktepercentages, moet worden uitgegaan van de kroonprojectie van houtopstanden zoals die aanwezig zijn op het moment van het verzoek om rangschikking.

Het soort gebruik dat van het landgoed wordt gemaakt

Doet zich op onderdelen van de onroerende zaak een omstandigheid voor die als een inbreuk op het natuurschoon moet worden aangemerkt? Dan hoeft een dergelijke omstandigheid niet te betekenen dat rangschikking als landgoed in het geheel niet kan plaatsvinden. Veelal is de inbreuk op het natuurschoon door zo'n omstandigheid van beperkte aard en heeft deze geen invloed op het natuurschoon van de rest van de onroerende zaak. Beperkt de inbreuk op het natuurschoon zich tot een bepaald terrein, een opstal of een water? Dan komt dat terrein, die opstal of dat water niet voor rangschikking in aanmerking.

Wat het inbreuk maken op het natuurschoon aangaat, wordt niet alleen gelet op het gedeelte van de onroerende zaak waar de inbreuk zich voordoet. Ook wordt gekeken naar de uitstralingseffecten daarvan op de omgeving, waardoor ook deze van rangschikking wordt uitgesloten. Zo kan bijvoorbeeld de aanwezigheid van een parkeerterrein dat niet voldoet aan de regels tot gevolg hebben dat zowel het parkeerterrein als een daarnaast gelegen gedeelte niet voor rangschikking in aanmerking komen. Dit wordt van geval tot geval beoordeeld.

Onroerende zaken die in elk geval niet kunnen worden gerangschikt

In elk geval kunnen niet worden gerangschikt terreinen c.q. onroerende zaken die zijn ingericht of worden gebruikt:

- ◆ voor industriële doeleinden;
- ◆ voor mijnbouw: de winning van delfstoffen en aardgas, alsmede zandafgravingen en dergelijke;
- ◆ voor glastuinbouw; de bedrijfsmatig geëxploiteerde cultuurgrond met behulp van kassen of warenhuizen, daaronder ook begrepen zogenaamde boogkassen;
- ◆ als stortplaatsen van afval;
- ◆ als opslagplaatsen voor andere materialen dan die afkomstig zijn uit of bestemd zijn voor de land- en bosbouw op de onroerende zaak. Met genoemde materialen wordt bedoeld op alle producten en stoffen van welke aard, hoedanigheid of omvang dan ook;
- ◆ voor auto of motorsport. Het gebruik van terreinen voor auto- of motorsport wordt als een inbreuk op het natuurschoon aangemerkt als sprake is van een regelmatig en als gevolg daarvan herkenbaar gebruik voor die activiteiten. Meer in het bijzonder wordt hierbij gedacht aan auto- en motorcrossen;

- ◆ voor intensieve dag- of verblijfsrecreatie. Hiermee wordt bijvoorbeeld gedoeld op speeltuinen, pretparken, sportterreinen en soortgelijke recreatiegebieden, en op zwembaden en complexen met vakantiehuisjes. In het algemeen gaat het hier om terreinen met een sterk geconcentreerd voorzieningenpakket voor de recreatie of om één grote recreatievoorziening waar betrekkelijk veel mensen per oppervlakte-eenheid aanwezig zijn. Ook permanente kampeerterreinen worden gerekend tot terreinen voor intensieve verblijfsrecreatie, tenzij deze voldoen aan de voorwaarden genoemd in dit hoofdstuk onder 'Kampeerterreinen'.

Voormelde opsomming van terreinen is niet limitatief.

Terreinen die wél gerangschikt kunnen worden

- ◆ **Historische tuinen en parken die behoren bij een buitenplaats**

Het gaat hier om de tuinen en parken die in hoofdstuk 3 omschreven zijn onder 'De oppervlakte van de onroerende zaak'.

- ◆ **Landschappelijk aangelegde parken of landschapsstructuren die vanouds behoren bij een historische buitenplaats**

Met deze landschappelijk aangelegde parken of landschapsstructuren wordt gedoeld op de gevarieerde landschappelijke situaties die veelal zo kenmerkend zijn voor buitenplaatsen, met name die welke in de zogenaamde Engelse landschapsstijl zijn aangelegd. Het betreft hier doorgaans grootschalig aangelegde parken, waarvan ook landbouwgronden deel kunnen uitmaken, vaak als onderdeel van 19^e eeuwse ontginningen. In een bepaalde situatie kan er reden zijn om voor landbouwgronden een uitzondering te maken op de in dit hoofdstuk onder 'Landbouwterreinen' opgenomen eisen van de maximaal toelaatbare oppervlakte.

Dit is bijvoorbeeld het geval in een situatie waarin landbouwgrond van een grotere omvang vanouds deel heeft uitgemaakt van het kenmerkende historische karakter van de buitenplaats. De eis voor een landschappelijk aangelegd park of een aangelegde landschapsstructuur is dat deze in de periode vóór 1850 moet zijn aangelegd en de aanleg daarvan nog in herkenbare vorm aanwezig moet zijn. Verder is daarbij een vereiste dat op de desbetreffende onroerende zaak een beschermd monument in de zin van de Monumentenwet is gelegen. Dit hoeft niet beslist het hoofdhuis te zijn. Volstaan kan worden met de aanwezigheid van een of meer bijgebouwen, dan wel andere opstallen die ooit hebben behoord tot de buitenplaats.

- ◆ **Zichtassen**

Dit zijn terreinen die vanouds het vrije uitzicht mogelijk maken op of vanuit een op die onroerende zaak gelegen opstal van de periode vóór 1850, voor zover die terreinen aan weerszijden worden begrensd door houtopstanden.

Hier wordt gedoeld op zogenaamde zichtassen van historische buitenplaatsen. Het gaat hier om terreinen die weliswaar aan twee zijden zijn begrensd door bossen of bomen, maar die zelf zijn vrijgehouden van opgaand geboomte met het doel om vanuit het hoofdhuis of vanuit een andere opstal - zoals een prieel of theekoepel - van een vrij uitzicht te kunnen genieten. Bij deze terreinen staat het cultuurhistorische belang op de voorgrond. Vandaar dat als voorwaarde wordt gesteld dat de opstal van waaruit de zichtas loopt, moet dateren van de periode vóór 1850. Tenzij het historische karakter van de zichtas zich daartegen verzet, is het niet uitgesloten dat de in die zichtas gelegen gronden worden gebruikt als landbouwgrond. In dat geval rechtvaardigt deze omstandigheid dat een uitzondering wordt gemaakt op de in dit hoofdstuk onder 'Landbouwterreinen' opgenomen eisen inzake de maximaal toelaatbare oppervlakte van landbouwgrond. Opgemerkt wordt nog dat de bossen of andere houtopstanden die de zichtas aan weerszijden begrenzen, zich moeten bevinden op de onroerende zaak waarvoor rangschikking wordt gevraagd.

- ◆ **Opstallen**

De hoofdregels met betrekking tot de rangschikking van opstallen op landgoederen zijn te vinden in artikel 1 van de Natuurschoonwet 1928 en artikel 2 van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928:

- ◆ artikel 1, lid 1, van de wet bepaalt dat bij het karakter van het landgoed passende opstallen kunnen worden gerangschikt;
- ◆ artikel 2, lid 2, van het besluit bepaalt dat opstallen die inbreuk maken op het natuurschoon, niet kunnen worden gerangschikt;
- ◆ verder is in artikel 5, onderdeel 2, van het besluit bepaald dat opstallen die vóór 1 januari 1940 zijn gebouwd en die uiterlijk hun karakter hebben behouden, in ieder geval kunnen worden gerangschikt;

- ◆ in artikel 5, onderdeel e, is eveneens bepaald dat functionele opstallen in ieder geval kunnen worden gerangschikt (zie verder dit hoofdstuk onder ‘Opstallen die grotendeels functioneel zijn...’);
- ◆ opstallen die grotendeels functioneel zijn voor de instandhouding of voor het beheer van het landgoed en die, ingeval zij door hun verschijningsvorm inbreuk maken op het natuurschoon, aan het oog zijn onttrokken door beplanting.

Met de hier genoemde opstallen wordt bijvoorbeeld bedoeld op agrarische bedrijfsgebouwen. Maar ook woongedeelten van boerderijen of andere woningen kunnen tot deze soort worden gerekend als deze wat gebruik betreft grotendeels functioneel zijn voor het instandhouden of voor het beheer van het landgoed. Hieronder kunnen ook vallen de op natuur- en milieueducatie gerichte voorzieningen zoals bezoekerscentra.

◆ Water

Bedoeld worden: waterlopen die noodzakelijk zijn voor de waterhuishouding van het landgoed en andere waterpartijen.

◆ Landbouwterreinen

Tot deze terreinen worden gerekend: bouwland, tuinbouwland, grasland, snijgrienden, laagstamboomgaarden, terreinen voor kerstboomteelt en kweekgoed, en volkstuinten mits daar geen complexen van recreatieve opstallen op voorkomen. Landbouwterreinen kunnen worden gerangschikt onder de volgende voorwaarden:

Maximale oppervlakte landbouwterreinen

- ◆ wanneer de totale oppervlakte van de te rangschikken onroerende zaak honderd hectare of minder beslaat, is de maximaal toegestane oppervlakte van een landbouwterrein vijf hectare;
- ◆ als de totale oppervlakte van de te rangschikken onroerende zaak tussen honderd en vierhonderd hectare beslaat, is de maximaal toegestane oppervlakte van een landbouwterrein vijf procent van de totale oppervlakte van dat onroerend goed;
- ◆ wanneer de totale oppervlakte van de te rangschikken onroerende zaak vierhonderd hectare of meer bedraagt, is de maximale toegestane oppervlakte van een landbouwterrein twintig hectare.

Omzoming landbouwterreinen

Een landbouwterrein moet voor ten minste 75 procent omgeven zijn door houtopstanden, of voor vijftig procent worden omgeven door een nagenoeg aaneengesloten houtopstand, waarbij het terrein voorts visueel van aangrenzende terreinen is gescheiden door een of meer landschapsbepalende bomen. Onder een landschapsbepalende boom of boomgroep worden bomen verstaan die in het oog springen en kennelijk als solitair dan wel als boomgroep in stand worden gehouden.

De bomen moeten een zekere hoogte en omvang hebben en moeten relatief gaaf zijn.

Opgekroonde en geknotte bomen voldoen niet aan deze eis. Men moet denken aan bomen met een minimumstamomtrek van twintig centimeter op borsthoogte (ca. 130 centimeter boven het maaiveld).

Houtopstanden worden in ieder geval als aaneengesloten beschouwd indien het gaat om: houtwallen, houtkaden, houtsingels, hagen hoger dan een meter, boomrijen als de bomen in deze rijen niet verder uit elkaar staan dan acht meter, en lanen als de afstand in de rij tussen de bomen maximaal tien meter bedraagt.

Voor de boomrijen en de lanen geldt dat niet meer dan 25 procent van het aantal bomen dat deel uitmaakte van de oorspronkelijke aanleg verloren mag zijn gegaan zonder te zijn vervangen, rekeninghoudend met bosbouwkundig noodzakelijk geachte dunningen.

Als de eigenaar van oordeel is dat het voor het behoud van natuurwetenschappelijke waarden van grote betekenis is dat een laan die meer uitval heeft dan 25 procent, toch niet wordt aangevuld of vervangen, dan kan hij een verklaring vragen dat dit niet zal leiden tot onttrekking. Zie hoofdstuk 7 onder ‘Aantastingen van het karakter van het landgoed’.

Op een landgoed kunnen meer van deze landbouwterreinen zijn gelegen die voor rangschikking in aanmerking komen. Elk terrein moet afzonderlijk aan de oppervlakte-eis en de eis van omzoming met houtopstanden voldoen. Ook is de volgende voorwaarde van belang: indien er twee of meer landbouwterreinen aan elkaar grenzen zonder dat zij door een houtopstand zijn gescheiden, mag de gezamenlijke oppervlakte maximaal twintig hectare zijn en moet de gezamenlijke omtrek geheel door houtopstanden omgeven zijn. Voor een landgoed met een oppervlakte van vierhonderd hectare of meer wordt een stuk landbouwgrond van twintig hectare als één landbouwterrein beschouwd, wat betekent dat in dit geval niet alle zijden met houtopstanden hoeven te zijn omgeven. Het terrein kan dan echter niet met een 'open' zijde grenzen aan een ander landbouwterrein van hetzelfde landgoed, omdat dan de maximale oppervlakte van twintig hectare wordt overschreden. Een landbouwterrein wordt ook als aaneengesloten beschouwd als het wordt doorsneden door sloten en paden en dergelijke die geen inbreuk maken op het natuurschoon. Dit betekent dat twee percelen landbouwgrond, gescheiden door een sloot of smalle weg, als één landbouwterrein worden beschouwd. Het voorgaande is schetsmatig weergegeven in bijlage 7.

◆ **Parkeerterreinen**

Hier zijn bedoeld terreinen van beperkte omvang, voor zover deze zijn bestemd voor gebruik door de eigenaar of door de bezoekers van het landgoed.

Voormelde opsomming van terreinen is niet limitatief.

◆ **Kampeerterreinen**

Er gelden enige beperkingen voor het rangschikken van kampeerterreinen:

- ◆ op een landgoed van minder dan 25 hectare kan geen kampeertrein worden gerangschikt;
- ◆ op een landgoed met een oppervlakte van 25 tot 100 hectare kan niet meer dan een kampeertrein van maximaal één hectare worden gerangschikt;
- ◆ op een landgoed met een oppervlakte van 100 tot 250 hectare kunnen niet meer dan twee kampeerterreinen van maximaal één hectare worden gerangschikt;
- ◆ op een landgoed van 250 hectare of meer kunnen niet meer dan drie kampeertrein van maximaal één hectare worden gerangschikt.

Incidentele kampeeractiviteiten op niet speciaal daarvoor ingerichte kampeerterreinen - door bijvoorbeeld groepen van verenigingen en dergelijke - zijn toegestaan.

Verder moet worden voldaan aan de volgende voorwaarden:

- ◆ het kampeertrein is niet gelegen op een natuurterrein, in een historisch park of in een historische tuin;
- ◆ kampeerterreinen moeten meer dan vijfhonderd meter van elkaar verwijderd zijn;
- ◆ op een kampeertrein mogen geen vaste standplaatsen worden aangelegd; Kampeermiddelen die voor langere tijd op het kampeertrein worden neergezet, zoals bijvoorbeeld stacaravans, zijn niet toegestaan;
- ◆ op het kampeertrein zijn geen andere voorzieningen aangebracht dan die voor de toevoer van gas, elektriciteit en water, en voor sanitaire behoefte. Het is derhalve niet toegestaan dat ingrijpende voorzieningen, zoals campingwinkels en kantines worden aangebracht. De aanwezigheid van eenvoudige speeltuigen voor kinderen wordt niet als een ingrijpende voorziening beschouwd.

4. OPENSTELLING VAN NATUURSCOONWET-LANDGOEDEREN VOOR HET PUBLIEK

Regels voor het openstellen van landgoederen voor het publiek

Een landgoed kan zowel geheel als gedeeltelijk worden opengesteld voor het publiek. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

Oppervlakte

- ◆ de minimale aaneengesloten oppervlakte die opengesteld kan worden, bedraagt vijf hectare. Deze vijf hectare kunnen zowel het gehele landgoed als gedeelten ervan betreffen;
- ◆ voor historische buitenplaatsen die kleiner zijn dan vijf hectare geldt deze minimumnorm niet. Hier geldt als minimumoppervlakte de gehele als landgoed te rangschikken oppervlakte;
- ◆ historische buitenplaatsen komen slechts voor openstelling voor het publiek in aanmerking indien zij naar hun aard geschikt zijn voor openstelling voor het publiek.

Wegen en paden

- ◆ de toegankelijke wegen en paden moeten min of meer gelijkmatig over het landgoed verdeeld zijn. Tot dergelijke wegen en paden worden ook gerekend: gemarkeerde beloopbare groenstroken en perceelsranden, waar nodig voorzien van draadoverstapjes;
- ◆ het minimumvereiste aantal meters padlengte per ha bedraagt vijftig meter voor bos, dan wel 25 meter voor overige gronden, zoals landbouwgronden en natuurterrein;
- ◆ de minimaal vereiste padlengte voor het gehele landgoed is als volgt te berekenen:

som van de arealen bos	x 50 m =	m
som van de arealen overige grond	x 25m =	m
Totaal =		m

Terreinen die om redenen van privacy afgesloten zijn, worden wel in deze berekening betrokken. Dit geldt niet voor terreinen die in verband met de bijzondere natuurwetenschappelijk of cultuurhistorische waarden zijn afgesloten. De wegen en paden moeten het gehele jaar van zonsopkomst tot zonsondergang toegankelijk zijn.

- ◆ de wegen en paden moeten ten minste toegankelijk zijn voor wandelaars;
- ◆ de wegen en paden moeten tot het landgoed behoren en mogen dus geen eigendom zijn van derden.

Bebording

- ◆ De openstelling van het landgoed moet duidelijk en waarneembaar door middel van borden aangegeven zijn. Borden moeten voldoen aan het model zoals was voorgeschreven bij de Regeling functiebeloning bos en natuurterreinen. De borden zijn verkrijgbaar via Het LNV-Loket (tel. 0800 – 22 333 22). Gedragsregels die op de borden kunnen worden vermeld zijn: ‘Het is niet toegestaan zich buiten de paden te begeven’, en ‘Het is verboden om’:
 - ◆ bloemen, bladeren en vruchten te plukken of te vervoeren
 - ◆ takken af te snijden
 - ◆ bomen, struiken en andere gewassen te beschadigen
 - ◆ hout te sprokkelen
 - ◆ te zwemmen, vuur te maken of te roken
 - ◆ orde en rust te verstoren, wild of vogels te verontrusten
 - ◆ loslopende honden bij zich te hebben
 - ◆ te vissen
 - ◆ papier en ander afval achter te laten.

Het is de eigenaar toegestaan om bezoekers die zich niet aan de gedragsregels houden te weren. Indien ten gevolge van georganiseerde evenementen, zoals (avond)vierdaagse, wedstrijden, droppings en dergelijke, schade aan het landgoed ontstaat, kunnen de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Staatssecretaris van Financiën op verzoek van de eigenaar goedkeuren dat de eigenaar de toegang tot het landgoed ontzegt aan personen die aan bedoelde evenementen deelnemen.

Afgesloten gedeelten in een opengesteld landgoed

Binnen een opengesteld landgoed kunnen gedeelten tijdelijk of permanent worden afgesloten ten behoeve van privacy, bijzondere natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden en de jacht.

1. Privacy:
 - ◆ het betreft hier terreingedeelten waarop huizen en boerderijen zijn gelegen, al dan niet met erven, bijbehorende en aanliggende sier- en moestuinen en boomgaarden, grotendeels bestemd voor privé-gebruik;
 - ◆ bij historische buitenplaatsen tussen twee en vijf hectare mag dit gedeelte niet groter zijn dan ongeveer één hectare;
 - ◆ bij historische buitenplaatsen tussen één en twee hectare mag dit gedeelte niet groter zijn dan ongeveer een 0,5 hectare.
2. Bijzondere natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden met inbegrip van een beperkte bufferzone:

Indien de eigenaar meent dat een gedeelte van de onroerende zaak om deze reden afgesloten moet worden, dan moet hij dit op het 'Formulier voor een verzoek om rangschikking', zie hoofdstuk 5, of bij verandering van de manier van openstellen voor het publiek op het 'Wijzigingsformulier Natuurschoonwet 1928' motiveren.
3. Jacht:

Gedurende ten hoogste zeven dagen per jaar mag een terrein voor het publiek worden gesloten in verband met de jacht.

Toegangskarten

Is een landgoed gelegen in de nabijheid van een grootstedelijk gebied of is het anderszins kwetsbaar voor intensieve betreding? Dan kan op verzoek van de eigenaar door de minister en de staatssecretaris worden toegestaan dat het landgoed wordt opengesteld op vertoon van toegangskarten. Deze moeten gratis of tegen een geringe toegangsprijs verkrijgbaar zijn in de directe omgeving van het landgoed. En zo mogelijk met een beperking van het aantal uit te geven dag- en jaarkarten, tegen een prijs van ten hoogste € 0,22 per persoon per dag, of € 1,13 per persoon per kalenderjaar.

Voor historische en educatieve tuinen en parken die op het landgoed gelegen zijn kunnen de minister en de staatssecretaris op verzoek van de eigenaar toestaan dat een hogere toegangsprijs wordt geheven.

Voorwaarden hiervoor zijn dat:

- ◆ er meer dan tweeduizend bezoekers per jaar komen;
- ◆ het betreffende deel van het landgoed in een redelijke staat van onderhoud verkeert;
- ◆ de kosten van het instandhouden de inkomsten overtreffen.

De status opengesteld landgoed

Ingangsdatum van de status van opengesteld landgoed:

- ◆ in het algemeen zal het landgoed de status van opengesteld landgoed verkrijgen met ingang van het tijdstip waarop het aan alle voorwaarden voor openstelling voldoet, maar niet eerder dan het tijdstip waarop het verzoek bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is binnengekomen;
- ◆ in geval van vererving of schenking kunnen de fiscale faciliteiten terugwerken tot voor de bovengenoemde ingangsdatum, zie hiervoor hoofdstuk 7 onder 'Vererving en schenking van een onroerende zaak die nog niet is gerangschikt als landgoed'.

Bekendmaken van de status van opengesteld landgoed

De manier van openstellen van het landgoed wordt op een afzonderlijke topografische kaart 1:10.000 aangeduid, zie hiervoor hoofdstuk 5 onder 'Openstelling op een afzonderlijke topografische kaart'.

5. HET VERZOEK OM RANGSCHIKKING ONDER DE NATUURSCHOONWET 1928

Verzoek om rangschikking

De eigenaar van een onroerende zaak kan schriftelijk aan het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, p/a LASER Roermond, postbus 965, 6040 AZ Roermond of telefonisch via Het LNV-Loket, 0800 - 22 333 22, verzoeken om toezending van een 'Aanvraagformulier Natuurschoonwet 1928'. Tevens kan de 'Handleiding Natuurschoonwet 1928' worden aangevraagd.

De informatie is ook te lezen op www.minlnv.nl/loket.

Voor de uitvoering van de Natuurschoonwet 1928 wordt in een aantal gevallen in de plaats van het aanvraagformulier een zogenaamd 'mutatieformulier' gebruikt. Onderstaand staat aangegeven in welke gevallen u op welke wijze uw verzoek dient in te dienen.

Nieuwe aanvraag

Indienen in alle gevallen waarbij een landgoed voor het eerst gerangschikt wordt of er een toevoeging aan de orde is. Op het aanvraagformulier is ruimte gereserveerd om aan te geven welke categorie het betreft. In het geval het een toevoeging betreft, moet u alle bescheiden bijvoegen die noodzakelijk zijn voor de rangschikking van de toevoeging. Zie de lijst met bijlagen onder G, op het aanvraagformulier. U wordt tevens verzocht een ingekleurde topografische kaart met terreinindeling en openstelling van het gehele landgoed bij te voegen (oude rangschikking + toevoeging). In het geval er, ten opzichte van de laatste rangschikking, een wijziging heeft plaatsgevonden in het gedeelte van het landgoed dat reeds eerder was gerangschikt, dan moet u een volledig nieuwe aanvraag in dienen voorzien van alle bescheiden.

Mutatieformulier

Indienen in de volgende gevallen:

- ◆ onttrekking van (een gedeelte van) de gerangschikte oppervlakte;
- ◆ onttrekking van opstallen onder de rangschikking;
- ◆ een verandering in de openstelling;
- ◆ verandering van terrein gebruik; b.v. omzetting landbouwgrond in natuurterrein;
- ◆ vernummering van de kadastrale percelen.

Brief

Bij eigendomsoverdrachten waarbij er inhoudelijk geen verandering van de rangschikking plaatsvindt, (behalve de eigendom) kan er volstaan worden met het indienen van een verzoek tot voortzetting van de rangschikking door de verkrijger van de eigendom. Dit verzoek, waarin de eigenaar ook verklaart dat inhoudelijk niets is gewijzigd, moet binnen zes maanden na eigendomsoverdracht, vergezeld van een kopie van de akte van overdracht - in tweevoud - bij LASER Roermond worden ingediend.

Bijlagen bij het verzoek om rangschikking

Bij het verzoek ofwel aanvraagformulier moeten de volgende bescheiden worden overgelegd:

- ◆ uittreksels uit het kadastrale register en de kadastrale plans of kadastrale kaarten die op de onroerende zaak betrekking hebben;
- ◆ een beschrijving overeenkomstig het formulier 'Model Terreinbeschrijving' van:
 - ◆ de vanuit een oogpunt van natuurschoon kenmerkende structuren en elementen van de onroerende zaak;
 - ◆ de hoedanigheid van de terreinen, de opstallen en het soort gebruik dat van die terreinen en van die opstallen wordt gemaakt.
- ◆ een beschrijving van de historische ontwikkeling van de onroerende zaak;
- ◆ van de opstallen, die men voor rangschikking in aanmerking wil laten komen, dienen kleurenfoto's (opname schuin voor en schuin achter, diagonaalsgewijs) te worden verstrekt, waaruit de huidige toestand van de gebouwen blijkt. Deze foto's dienen te worden genummerd;
- ◆ een topografische kaart in de schaal 1 : 10.000 van de onroerende zaak waarop de in de tweede opsomming bedoelde structuren en elementen zijn aangegeven. In het geval de eigenaar zijn landgoed als opengesteld voor het publiek wil aangemerkt zien, een extra topografische kaart 1 : 10.000 met daarop aangegeven de voor het publiek toegankelijke wegen en paden, alsmede de plaatsaanduiding van de openstellingsborden.

Bovengenoemde topografische kaarten zijn te verkrijgen via Het LNV-Loket (tel. 0800 - 22 333 22), de Topografische Dienst of bij een aantal gespecialiseerde kaartenwinkels in de grote steden. Er moet rekening mee worden gehouden dat een landgoed op twee of zelfs meer kaartbladen kan voorkomen.

Het aanvraagformulier en alle bijlagen, inclusief de foto's, dienen in drievoud naar LASER Roermond, postbus 965, 6040 AZ Roermond, te worden gezonden.

Toelichting op het verzoek om rangschikking en de bescheiden

Per landgoed moet een afzonderlijk formulier worden ingevuld.

◆ **naam van het landgoed:**

naam van de onroerende zaak invullen, die men wil rangschikken. De eigenaar kiest zelf een passende naam;

◆ **naam van de eigenaar zoals bedoeld in de Natuurschoonwet 1928:**

1. de eigenaar van een onroerende zaak die niet is bezwaard met het zakelijk recht van vruchtgebruik of dat van erfpacht
2. de vruchtgebruiker of erfpachter van een onroerende zaak
3. de hierboven onder de eerste dan wel tweede opsomming bedoelde eigenaren van twee aan elkaar grenzende onroerende zaken (zie ook hoofdstuk 2 onder 'Gezamenlijke rangschikking').

Hierbij dient het volgende te worden bedacht:

- ◆ een blooteigenaar kan zijn onroerende zaak niet onder de Natuurschoonwet 1928 laten rangschikken;
- ◆ bij een onverdeelde eigendom kan de eigenaar in de zin van de Natuurschoonwet 1928 uit meerdere rechthebbenden bestaan.

In het schema moet worden vermeld:

- ◆ de naam van de eigenaar;
- ◆ de woonplaats van de eigenaar;
- ◆ de zakelijke gerechtigdheid: eigendom of erfpacht dan wel vruchtgebruik;
- ◆ de eigendomsverhouding bij de rangschikking: één eigenaar, een onverdeelde eigendom met verschillende eigenaren of gezamenlijke rangschikking van twee onroerende zaken.

Kadastrale gegevens

De uittreksels uit het kadastrale register en de kadastrale plans of kadastrale kaarten zijn verkrijgbaar bij de directies van het Kadaster en de Openbare Registers in de provincies. Zie ook bijlage 6.

De topografische kaart voor de beschrijving van landgoederen

Inkleuring van de terreinen

Op een topografische kaart 1 : 10.000 dient de onroerende zaak, die men volgens de voorwaarden wil rangschikken, met een dikke zwarte lijn begrensd te worden.

Bij gezamenlijke rangschikking van twee onroerende zaken moet de gemeenschappelijke grens van de onroerende zaken met een zwarte onderbroken lijn worden aangegeven. Vervolgens moet de kaart worden ingekleurd met transparante dan wel fluorescerende markeerstiften om de topografische ondergrond te kunnen blijven zien. De stiften in de kleuren donkergroen, bruin en zwart zijn uiteraard niet fluorescerend. Daarbij dienen de volgende terreintypen, met de daarbij aangegeven kleur, te worden onderscheiden:

◆ terreinen met houtopstanden

lichtgroen: bossen en houtopstanden zonder hoge cultuur- dan wel natuurwaarden

donkergroen: bossen en houtopstanden met hoge cultuur- dan wel natuurwaarden

bruin: kapvlakten groter dan 0,5 hectare.

Ook de delen van de onroerende zaak die bestemd zijn voor de aanleg van bos moeten met deze kleuren worden aangegeven. Voor die delen dient ook het model-beplantingsplan ingevuld te worden. Zie hiervoor hoofdstuk 5 'Het model-beplantingsplan'.

◆ terreinen zonder houtopstanden

geel: landbouwterreinen

roze/paars: natuurterreinen

oranje: recreatieterreinen en overige terreinen

blauw: wateren

zwart: opstallen; de meeste zijn al op de topografische kaart aangegeven.

Toelichting

Bossen en houtopstanden zonder hoge cultuur - en natuurwaarden

Tot dit terreintype behoren:

- ◆ opgaand bos,
Open plekken zoals heide van minder dan tien are kunnen als bos worden aangegeven;
- ◆ snelgroeiend bos
De eigenaar heeft de keuze dit als bos of als landbouwterrein aan te merken. Het gaat hier om bos dat in het kader van de Regeling bijdragen aanleg snelgroeiend bos kon worden aangelegd. (Staatscourant 207/211-1988);
- ◆ boomweide
Dit is grasland met bomen in een plantverband van maximaal tien bij tien meter, waarbij het grasland als veeweide of hooiland in gebruik is;
- ◆ kapvlakten
Mits deze geen inbreuk maken op het natuurschoon. Dit wil zeggen: afzonderlijk niet groter dan vijftien procent van de met houtopstanden bezette oppervlakte met een maximum van vijf hectare. Een kapvlakte van 0,5 hectare of minder kan altijd als houtopstand beschouwd worden;
- ◆ wegen en paden in bovengenoemde terreinen.

Bossen en houtopstanden met hoge cultuurwaarden

Tot dit terreintype behoren:

- ◆ historische parken en tuinen
Dit zijn tuinen of parken waarvan de eerste aanleg dateert van vóór 1850 en welke aanleg nog herkenbaar aanwezig is. Een zogenaamd sterrenbos wordt tot een historisch park gerekend;
- ◆ structuurbepalende lanen
Bedoeld worden wegen en paden aan beide zijden met een of meer rijen bomen beplant, die kenmerkend zijn voor de structuur van het landgoed;
- ◆ hoogstamboomgaarden;
- ◆ hakhout en hakgrienden, met een hakcyclus van drie jaar of meer;
- ◆ wegen en paden in bovengenoemde terreinen.

Bossen en houtopstanden met hoge natuurwaarden

Tot dit terreintype behoren:

- ◆ eiken-beukenbossen voorzover niet reeds vermeld bij bossen met hoge cultuurwaarden
- ◆ struweelachtige bossen zoals:
 - ◆ abelen-iepenbossen en essen-iepenbossen die voorkomen in het rivierengebied, de binnenduinderand, het zeekleigebied en op de onderhellingen van de Zuid-Limburgse beekdalen
 - ◆ elzenrijke essen-iepenbossen en vogelkers-essenbossen,Dit zijn rivier- en beekbegeleidende bossen;
- ◆ berken-zomereikenbosjes ofwel strubbenbosjes op hele droge arme gronden op de Veluwe, in Drenthe en in de duinen;
- ◆ buitendijkse schietwilgenbossen, die in permanent vochtige en periodiek door rivierwater overstroomde uiterwaarden en zoetwatergetijden gebieden groeien;
- ◆ bron- en moerasbossen zoals:
 - ◆ het berkenbroek, elzen-eikenbos, elzen- en wilgenbroek
 - ◆ elzen- en essenbronbossen.Ook in het geval deze bron- en moerasbossen zijn beplant met populieren, worden ze geacht voldoende natuurwaarden te bezitten om deze donkergroen te markeren. Dit laat onverlet dat beplanten van een moerasbos met niet inheemse populieren inbreuk kan maken op het natuurschoon.
- ◆ wegen en paden in bovengenoemde terreinen.

Landbouwterreinen

Tot dit terreintype behoren:

- ◆ bouwland;
- ◆ tuinbouwland;
- ◆ grasland;
- ◆ snijgriend, dit is griend met een hakcyclus van een of tweemaal per twee jaar;
- ◆ volkstuinten, mits daar geen complexen van recreatieve opstallen zoals vakantiehuisjes op voorkomen;
- ◆ laagstamboomgaarden;
- ◆ kerstboomteelten;
- ◆ teelten van kweekgoed;
- ◆ snelgroeiend bos (de eigenaar heeft de keuze dit als landbouwterrein of als bos aan te merken);
- ◆ wegen en paden in bovengenoemde terreinen.

Natuurterreinen

Tot dit terreintype behoren:

- ◆ heidevelden, met opslag van bomen zoals vliegdennen, enzovoort. Indien het heidevelden betreft met een oppervlakte van minder dan tien are, dan behoren ze tot het terreintype bossen en houtopstanden;
- ◆ hoogveenterreinen;
- ◆ zandverstuivingen;
- ◆ duinterreinen;
- ◆ kwelders, schorren, gorzen en slikken;
- ◆ laagveenmoerassen, inclusief plassen riet- en ruiglanden, inclusief schraalland. (Schraalland is hooi of weiland dat niet of nauwelijks bemest wordt en een soortenrijke flora heeft; onder invloed van het hooi- en weidebeheer kunnen ook op dijken dergelijke schrale, zeer gevarieerde en soortenrijke vegetaties tot ontwikkeling komen);
- ◆ wegen en paden in bovengenoemde terreinen.

Bij natuurterreinen gaat het om terreinen die niet als landbouwgrond aangemerkt kunnen worden.

Overige terreinen

Tot dit terreintype behoren:

- ◆ dagrecreatieterreinen, mits niet voor intensieve recreatie ingericht of gebruikt;
- ◆ golfterreinen, voor zover het de niet met houtopstanden bezette gedeelten van deze terreinen betreft en mits deze terreinen niet in een historische tuin of park zijn aangelegd;
- ◆ kampeerterreinen, mits deze voldoen aan de voorwaarden voor rangschikking (zie ook hoofdstuk 3 onder 'Terreinen die wél kunnen worden gerangschikt');
- ◆ parkeerterreinen van beperkte oppervlakte, alleen als ze bestemd zijn voor gebruik door de eigenaar of voor de bezoekers van het landgoed;
- ◆ erven en tuinen;
- ◆ wegen en paden in bovengenoemde terreinen.

Wateren

Tot dit terreintype behoren:

- ◆ waterpartijen of waterlopen.
Deze kunnen als zelfstandig terreintype op de kaart worden ingetekend dan wel als deel van een ander terreintype, zoals bos of natuurterrein.

Opstallen

Tot dit terreintype behoren:

opstallen, voor zover deze worden gerangschikt. Opstallen met een nokhoogte tot maximaal twee meter boven het maaiveld hoeven niet op de kaart te worden ingetekend. Opstallen die de eigenaar niet wil laten rangschikken of die niet kunnen worden gerangschikt, moeten óf van de kaart worden weggelakt óf zodanig omgeven worden door een zwarte lijn, dat duidelijk is dat ze niet worden gerangschikt.

De scheiding tussen aan elkaar grenzende landbouwterreinen

Waar landbouwterreinen die voor 75 % omgeven zijn met houtopstanden, met de 'open' zijde aan elkaar grenzen moet de scheiding met kartellijn in potlood op de kaart worden aangegeven.

Hoe moet de visuele scheiding worden aangegeven van aan elkaar grenzende landbouwterreinen die omzoomd zijn met een nagenoeg aaneengesloten houtopstand van ten minste vijftig procent van de omtrek van dat terrein en die visueel van die aangrenzende terreinen zijn gescheiden door een of meer landschapsbepalende bomen in een boomgroep? Dit kan door twee denkbeeldige rechte lijnen vanuit die boom of boomgroep te trekken naar de uiteinden van de - tegenover liggende - nagenoeg aaneengesloten houtopstand. Deze rechte denkbeeldige lijnen moeten ook met een kartellijn in potlood op de topografische kaart worden aangegeven. Indien op een landbouwterrein verschillende solitaire of boomgroepen voorkomen, moet één ervan worden gekozen als een landschapsbepalende boom. De andere solitaire zijn dan niet landschapsbepalend, maar zullen wel kenmerkend zijn, zoals bedoeld in hoofdstuk 5 onder 'Het model voor de beschrijving van de terreinen' bij kolom 4: 'kenmerkende elementen in het terrein'. Schetsmatig is een en ander weergegeven in bijlage 7.

Terreinen die niet kunnen worden gerangschikt

Terreinen die niet voldoen aan de voorwaarden om te rangschikken, vormen op de kaart witte plekken.

Bij de begrenzing van de terreinen moet rekening worden gehouden met de visuele uitstralingseffecten van de percelen die niet voor rangschikking in aanmerking komen, zoals een ligboxenstal die niet van een beplanting is voorzien. Hiervoor zijn vooralsnog geen normen ontwikkeld. Dit zal van geval tot geval moeten worden beoordeeld.

Nummering van de terreinen

Om een inzichtelijke beschrijving mogelijk te maken, moet de eigenaar de onroerende zaak verdelen in terreinen die op de ingekleurde topografische kaart genummerd zijn. Elk aaneengesloten terrein van eenzelfde kleur krijgt een terreinnummer.

Dit betekent dat landbouwterreinen gescheiden door houtopstanden een apart nummer krijgen.

Elke opstal die men gerangschikt wil hebben, moet op de topografische kaart per terrein waarop het gelegen is een letter krijgen. Dit geldt niet voor opstallen met een nokhoogte lager dan twee meter boven maaiveld, zoals garages, schuren, plantenkasjes voor privé-gebruik, hondenhokken en andere getimmerden.

Het model voor de beschrijving van de terreinen

Op dit formulier moet onder de aangegeven kolommen het volgende worden ingevuld:

- ◆ Kolom 1: terreinnummer, zoals aangebracht op de topografische kaart;
- ◆ Kolom 2: oppervlakte van het in kolom 1 genoemde terrein.
Deze kan bijvoorbeeld worden bepaald met een planimeter of met doorschijnend millimeterpapier. De oppervlakte kan worden afgerond op een halve hectare nauwkeurig;
- ◆ Kolom 3: terreintype.
Hier dient de code van het terreintype als volgt aangegeven te worden:
 - Bo : bos zonder hoge cultuur- en natuurwaarden
 - Bc : bos met hoge cultuurwaarden
 - Bn : bos met hoge natuurwaarden
 - K : kapvlakte groter dan 0,5 hectare
 - N : natuurterreinen
 - L : landbouwterreinen
 - O : overige terreinen
 - W : wateren, voor zover deze niet tot de bovenstaande terreinen behoren;
- ◆ Kolom 4: kenmerkende elementen in het terrein.
Dit betreft de elementen die bepalend zijn voor het karakter van het landgoed. In deze kolom moeten de volgende soorten elementen worden vermeld:
 - ◆ kenmerkende geologische en geomorfologische elementen:
Wateren zoals vennen, poelen, beken en dergelijke in de kleur blauw aan te geven op de kaart:
 - ◆ kenmerkende houtopstanden:
Landschapselementen te weten boomgroepen, solitaires, houtwallen, houtsingels, hagen, in de kleur donkergroen aan te geven op de kaart:
 - ◆ kenmerkende cultuurhistorische elementen:
 - historische kavelpatronen: (hout)wallen, schurvelingen, tuinwallen, bloemdijken en graften, in de kleur donkergroen aan te geven
 - historische aanleg van bossen (sterrenbossen) en tuinen in formele of in landschappelijke stijl, in de kleur donkergroen aan te geven
 - ◆ grachten, in de kleur blauw aan te geven
 - ◆ kleine historisch waardevolle opstallen - ook die met een nokhoogte van minder dan twee meter boven het maaiveld - zoals historisch waardevolle bedrijfsgebouwtjes, bijvoorbeeld tabaksschuren en schaapskooien.

Toelichting

In de voorgaande lijst is een niet uitputtende opsomming gegeven van kenmerkende elementen en structuren. Een aanwijzing voor kenmerkende elementen die voorkomen op een onroerende voorkomende zaak, kan wellicht verkregen worden in de historische beschrijving van het landgoed. Zie hiervoor hoofdstuk 5 bij 'Beschrijving van de historische ontwikkeling'. Ook beschrijvingen of beheersplannen die voor een ander doel zijn opgesteld, kunnen de nodige informatie geven.

- ◆ Kolom 5: opstallen.
Van alle opstallen waarvoor de eigenaar rangschikking verzoekt, moet het terreinnummer vermeld worden waar de opstal op is gelegen, evenals de letter van het alfabet die op de topografische kaart aan de opstal is toegekend. In kolom 6 'opstallen functioneel' wordt met ja of nee aangegeven of de opstal grotendeels functioneel is voor de instandhouding van het landgoed. Zie ook hoofdstuk 3 onder 'Terreinen die wél kunnen worden gerangschikt'. Voorts worden in kolom 7 de nummers van de desbetreffende foto's genoteerd.
- ◆ Kolom 8: opengesteld.
Hier moet worden aangegeven of het terrein onder het fiscaal opengestelde regime valt. Beantwoorden met ja of nee.
- ◆ Kolom 9: nadere bijzonderheden.
Hier worden de aard van het gebruik, bijzondere waarden, enzovoorts ingevuld, wat tot een beter inzicht in de waarden van het landgoed kan leiden. Voorbeelden hiervan zijn: natuurwetenschappelijke waarden zoals vleermuisbomen, belopen dassenburchten, enzovoort. Deze kunnen worden vermeld zonder dat het eventueel verloren gaan ervan leidt tot onttrekking van het terrein. Bij een terrein met een kleinschalige afwisseling van terreintypen moet worden toegelicht wat de aard van het terrein is, bijvoorbeeld historisch park.

De oppervlakte van de te rangschikken terreinen

Van de onroerende zaak moet de totale oppervlakte worden aangegeven. Deze wordt verkregen uit de som van de oppervlakte bos en andere houtopstanden, de oppervlakte natuurterrein en de oppervlakte van de overige terreinen. Deze oppervlakten volgen uit de invulling van het model voor de terreinbeschrijving. In de kolom ernaast moet men de percentages van deze terreintypen ten opzichte van het totale landgoed aangeven. Deze oppervlakten en percentages zijn van belang in verband met de voorwaarden voor rangschikking zoals vermeld in de hoofdstukken 3 onder 'De oppervlakte van de onroerende zaak' en 'De met houtopstanden bezette oppervlakte'. Wil men lijnvormige houtopstanden mee laten tellen voor de oppervlakte aan bossen en andere houtopstanden? Dan moet men deze opstanden als het terreintype bossen en houtopstanden opnemen en niet als kenmerkend element in andere terreintypen. Voor de berekening van de oppervlakte moet worden uitgegaan van de kroonprojectie van de houtopstanden. Voor de berekening van het percentage houtopstanden tellen de eventuele houtopstanden op natuurterreinen niet mee; deze vallen onder natuurterreinen.

Het model-beplantingsplan

Op dit formulier (zie bijlage 2) moet in de aangegeven vakken het volgende worden ingevuld:

- ◆ **A** Gegevens over de te rangschikken onroerende zaak
 1. Hier worden de kadastrale gegevens ingevuld betreffende de gehele onroerende zaak waarvoor om rangschikking wordt verzocht.
 2. Hier wordt de oppervlakte vermeld van de gehele te rangschikken onroerende zaak. Deze moet overeen komen met de totale oppervlakte die is vermeld in onderdeel 3 van het aanvraagformulier.
 3. Hier wordt de oppervlakte vermeld van het gedeelte van de onroerende zaak dat zal worden bebost.
 4. Op de bij te voegen kadastrale kaart (schaal 1 : 5.000) moet met kleur worden aangegeven op welke percelen of perceelgedeelten bos wordt geplant.
- ◆ **B** Gegevens over de verrichte en de te verrichten werkzaamheden
Hier moeten de voor de aanleg van het bos benodigde werkzaamheden worden vermeld en de daarvoor benodigde tijd. Denk aan grondwerkzaamheden, de aanplant van houtopstanden of andere feitelijk op de desbetreffende percelen gerichte werkzaamheden. Uit dit plan moet blijken dat na drie jaar aan de voorwaarden voor rangschikking kan worden voldaan.
- ◆ **C** Gegevens over de beplanting
 1. Hier moet de aan te planten soort(en) worden aangegeven.
 2. Hier wordt per soort aangegeven hoeveel exemplaren ervan worden aangeplant.
 3. Hier en op de kadastrale kaart, geeft u aan in welk plantverband de beplanting wordt aangebracht. Het plantverband wordt aangegeven in meters en als product van twee getallen. Hierbij is het eerste getal de afstand tussen de plantrijen en het tweede getal de afstand tussen de planten in de rij. U moet de nieuwe beplantingsvakken tevens in het formulier voor de terreinbeschrijving opnemen.

Een beplantingsplan kan worden gebruikt om te voldoen aan het oppervlakte criterium voor houtopstanden en bos.

De rangschikking kan plaatsvinden met ingang van de ontvangstdatum van het verzoek met bijbehorend beplantingsplan. Indien de feitelijke uitvoering van de aanplant later is gelegen dan gepland, wordt van deze latere datum uitgegaan. De verzoeker om de rangschikking dient bij uitstel van de aanvang van de beplanting, dit schriftelijk te melden bij LASER Roermond.

De gerangschikte onroerende zaak moet binnen een termijn van drie jaar voldoen aan de tweejarige beplantingseis genoemd in de definitie houtopstanden van de voorwaarden (artikel 1, onderdeel b van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928), er rest dus slechts één jaar voor de feitelijke uitvoering van het beplantingsplan. Voldoet de onroerende zaak na 3 jaar niet aan de voorwaarden dan wordt de rangschikking ingetrokken. Dit leidt tot invordering van belastingclaims.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit kan, op verzoek, de termijn van drie jaar op grond van bijzondere omstandigheden met maximaal twee jaar verlengen.

Beschrijving van de historische ontwikkeling (voorbeeld; zie bijlage 3)

In een korte beschrijving moet inzicht worden gegeven in de historische ontwikkeling van het landgoed. Daarbij moeten aspecten aan de orde komen als:

- ◆ bij benadering: het moment van stichting van het landgoed, met eventueel de naam van de stichter;
- ◆ belangrijke ontginningen die op het landgoed hebben plaatsgevonden zoals heideontginningen, aanleg van bos en 'laanpatronen';
- ◆ belangrijke ingrepen in de waterhuishouding, eventuele ruilverkavelingen of landinrichtingen.

Openstelling op een afzonderlijke topografische kaart

Als de eigenaar het landgoed geheel of gedeeltelijk openstelt voor het publiek moet dit op een afzonderlijke topografische kaart in de schaal 1 : 10.000 worden aangegeven. Het opengestelde deel moet met een zwarte ononderbroken lijn worden begrensd. De voor het publiek toegankelijke wegen en paden die tot het landgoed behoren, moeten met een gekleurde markeerstift worden geaccentueerd en de totale lengte aan wegen en paden die voor het publiek toegankelijk zijn, moet worden berekend en worden vermeld. Evenzo worden de plaatsen van de toegangsborden duidelijk op de openstellingskaart aangegeven.

Ondertekening

De aanvraag moet worden ondertekend door de eigenaar. Bij samenwerkende eigenaren moet door beide eigenaren worden ondertekend. In het geval van een onverdeelde boedel moeten alle eigenaren ondertekenen. Een eigenaar kan een ander schriftelijk machtigen om namens hem of haar op te treden. De machtiging moet bij het verzoek worden overgelegd.

6. BEHANDELING VAN VERZOEKEN OM RANGSCHIKKING.

De behandelingsprocedure

De uitvoering van de Natuurschoonwet 1928 is opgedragen aan de ministeries van Financiën en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De Belastingdienst Oost-Brabant in 's-Hertogenbosch toetst de aanvragen voor de Natuurschoonwet 1928 in het veld voor het ministerie van Financiën. Voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit doen de provincies dit. Een adressenlijst van de beide uitvoerende diensten treft u aan in bijlagen 4 en 5 van deze handleiding. Bij de beoordeling van het verzoek om rangschikking wordt niet alleen gestreefd naar landelijke eenheid van behandeling, maar wordt ook rekening gehouden met de specifieke situatie van elk landgoed.

Voor het behandelen van het verzoek om rangschikking geldt de volgende procedure:

- ◆ de eigenaar zendt het originele verzoek (met twee kopieën) om rangschikking en met de vereiste bijlagen (allen in drievoud), als bedoeld in hoofdstuk 5 onder 'Bijlagen bij het verzoek om rangschikking', aan: de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, LASER, postbus 965, 6040 AZ Roermond.
- ◆ het aanvraagformulier en de bijlagen worden in het terrein gezamenlijk getoetst door een medewerker van de provincie en een medewerker van de Belastingdienst Oost-Brabant.

Het terreinbezoek arrangeren zij zoveel mogelijk samen, in overleg met de eigenaar of diens gemachtigde. Het terreinbezoek wordt telefonisch of schriftelijk gemeld aan de contactpersoon, in principe zeven werkdagen voordat het bezoek plaatsvindt. Van de controle doen zij verslag in het 'Controleformulier aanvraag Natuurschoonwet 1928'. De eigenaar dan wel de contactpersoon ontvangt een gemeenschappelijke beschikking van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en van de Staatssecretaris van Financiën.

De door u verstrekte gegevens kunnen worden doorgegeven aan overheidsinstanties ten behoeve van het uitoefenen van hun publiekrechtelijke taak.

De toetsing van het verzoek om rangschikking

De intekening op de topografische kaarten en de beschrijving overeenkomstig het voorgeschreven model is een hulpmiddel om te beoordelen of een onroerende zaak voldoet aan de voorwaarden voor rangschikking. Het vormt verder de basis voor de controle of de eigenaar het landgoed volgens de regels in stand houdt. De intekening en de beschrijving vormen een uitleg van de werkelijke situatie op het landgoed. Omdat hierbij gemakkelijk onduidelijkheden kunnen ontstaan, is het raadzaam dat de eigenaar of zijn of haar gemachtigde bij het terreinbezoek aanwezig is om zo nodig informatie te verstrekken.

Toetsen van kaarten en beschrijvingen

De topografische kaarten en de beschrijvingen worden getoetst naar vorm en inhoud.

Als de bescheiden niet volledig of niet correct zijn ingevuld, kunnen tijdens het terreinbezoek kleine aanpassingen op de kleurkopieën van de topografische kaarten worden aangebracht.

De gewijzigde kleurkopieën van de kaarten worden voor echt gewaarmerkt door parafering door de eigenaar of diens gemachtigde. De eigenaar behoudt één kopie. De andere kopieën worden met het 'Controleformulier aanvraag Natuurschoonwet 1928' door de ambtenaar meegezonden naar LASER Roermond.

Bij grote wijzigingen van de topografische kaart zal de eigenaar een nieuwe kaart in drievoud bij LASER Roermond moeten indienen. Dit kan een reserve kaart zijn of een duidelijke kopie 1 : 1. Daarna vindt een hernieuwde toetsing plaats. Voor wijzigingen in het aanvraagformulier en de beschrijvingen moet men gebruik maken van een 'Wijzigingsformulier Natuurschoonwet 1928'.

De gemeenschappelijke beschikking

De rangschikking dan wel afwijzing vindt plaats bij gemeenschappelijke beschikking. Het bezwaarschrift dient u te richten aan:

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
T.a.v. LASER, Afdeling Rechtsbescherming
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Als uw aanvraag wordt afgewezen of u bent het om een andere reden niet eens met de beslissing op uw aanvraag, dan kunt u op grond van de Algemene wet bestuursrecht bezwaar maken tegen deze beslissing. U moet een bezwaar indienen binnen zes weken na verzending van dat besluit. Overschrijding van die termijn betekent dat het bezwaar niet ontvankelijk zal moeten worden verklaard. Uw bezwaar zal worden behandeld door ambtenaren van het ministerie van Financiën en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit die niet bij de behandeling van uw aanvraag zijn betrokken.

Als u het niet eens bent met de beslissing op uw bezwaar, kunt u daarna beroep instellen bij de rechter. Tenslotte bestaat de mogelijkheid van hoger beroep bij de Raad van State.

7. HOE VERDER NA DE RANGSCHIKKING?

Achtergrond

In dit hoofdstuk komt een aantal zaken aan de orde, dat van belang is voor een juiste naleving van de Natuurschoonwet 1928 ná de rangschikking van een onroerend goed. Het begint met het onttrekken van het landgoed aan de Natuurschoonwet 1928 op eigen verzoek. Daarna komt aan de orde wanneer het landgoed of een gedeelte daarvan door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Staatssecretaris van Financiën moet worden onttrokken, omdat het karakter van het landgoed is aangetast of verloren gegaan door gebrek aan behoorlijk onderhoud of andere omstandigheden. Vervolgens wordt aangegeven welke sancties bij het niet juist naleven van de wet kunnen worden toegepast. Bij de wijziging van de Natuurschoonwet 1928 is namelijk naast definitieve onttrekking van het landgoed aan de wet, de nieuwe – lichtere sanctie - van voorwaardelijke onttrekking ingevoerd. Verder wordt aangegeven hoe de eigenaar kan voorkomen dat zijn landgoed onverwachts wordt onttrokken. Dit kan door het vragen van een verklaring 'dat een voorgenomen handeling niet leidt tot onttrekking van het landgoed aan de wet'.

Daarna wordt uiteengezet hoe de eigenaar moet handelen bij overdracht van eigendom of het vestigen, dan wel beëindigen van het zakelijk recht van vruchtgebruik of erfpacht, om te voorkomen dat genoten rechten alsnog worden ingevorderd.

Tot besluit wordt in het kort ingegaan op de situatie bij vererving van een landgoed.

Het onttrekken van het landgoed aan de Natuurschoonwet 1928 op eigen verzoek

Een landgoed kan op verzoek van de eigenaar worden onttrokken. Dit heeft tot gevolg dat de fiscale faciliteiten verloren gaan. Zo zal het buiten invordering gebleven successie- of schenkingsrecht dan wel het recht van overgang alsnog worden ingevorderd. De minister en de staatssecretaris stellen bij een gezamenlijke beschikking vast dat de onroerende zaak niet langer wordt aangemerkt als landgoed met ingang van het tijdstip waarop de mededeling bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is binnengekomen. Bovendien kan aan het verzoek om hernieuwde rangschikking van degene die op het tijdstip van de onttrekking eigenaar was, binnen 10 jaar na die onttrekking geen gevolg worden gegeven. Ook het verzoek van een vennootschap waarvan hij 'middellijk of onmiddellijk' aandeelhouder is of is geworden kan niet worden gehonoreerd. Erfgenamen kunnen wel binnen die termijn van tien jaar een verzoek om rangschikking indienen.

Behoud van het karakter van het landgoed

Om het aangemerkt te houden als Natuurschoonwet-landgoed is het noodzakelijk het landgoed zodanig te beheren dat het karakter niet wordt aangetast of - geheel of gedeeltelijk - verloren gaat. In de wet worden twee oorzaken genoemd die leiden tot een aantasting van het karakter van het landgoed:

- ◆ gebrek aan behoorlijk onderhoud. Er is sprake van gebrek aan behoorlijk onderhoud als de gevolgen daarvan leiden tot aantasting of verloren gaan van de kenmerkende structuren en van elementen van het landgoed;
- ◆ andere omstandigheden. Bij andere omstandigheden moet worden gedacht aan handelingen die leiden tot veranderingen in de structuur en in de kenmerkende elementen van het landgoed zodanig dat het karakter van het landgoed wordt aangetast. Ook als deze handelingen het gevolg zijn van overmacht zoals brand, storm of besluiten van overheden, zal onttrekking plaats vinden. Een wijziging mag niet tot gevolg hebben dat het natuurschoon wordt aangetast. Tot onttrekking zullen handelingen kunnen leiden die elementen schaden welke bijdragen aan het natuurschoon, zoals bijvoorbeeld kenmerkende cultuur-historische of natuurwetenschappelijke waarden. Het moet daarbij gaan om visueel herkenbare waarden die mede bepalend zijn voor het natuurschoon op het landgoed. Veelal zullen deze kenmerkende structuren en elementen aangegeven zijn op de topografische kaart en in de beschrijving.

Bij het onttrekken als gevolg van overmachtsituaties zal met een beroep op de hardheidsclausule het alsnog in te vorderen bedrag aan rechten van successie, van schenking en van overgang buiten invordering blijven. Het toepassen van de hardheidsclausule leidt ertoe, dat het financiële nadeel wordt beperkt tot het verlies van de faciliteit voor de onroerende zaakbelasting en voor de inkomstenbelasting.

Aantastingen van het karakter van het landgoed

Voorbeelden van situaties waarin gebrek aan behoorlijk onderhoud zal leiden tot onttrekking van het gehele landgoed of gedeelten daarvan:

Opstallen;

- ◆ zodanige verwaarlozing van het exterieur van gerangschikte opstallen dat deze niet meer wind en waterdicht zijn;
- ◆ het laten staan van bouwvallen van opstallen, zoals die welke niet meer in gebruik zijn.

Buitenplaatsen met een historische tuin of een historisch park;

- ◆ zodanige verwaarlozing van voor het landgoed en buitenplaats kenmerkende tuinmuren, bruggen en hekwerken dat deze gedeeltelijk afbrokkelen of dreigen in te storten;
- ◆ het laten dichtgroeien van grachten en andere watergangen, die uit een oogpunt van cultuurhistorie onderhouden moeten te worden.
Het gaat hier dikwijls om kenmerkende structuren en elementen die in het kader van de Regeling bijdragen achterstallig onderhoud historische parken, tuinen en buitenplaatsen zijn hersteld;
- ◆ het laten dichtgroeien en verwaarlozen van voor de aanleg van het park kenmerkende wegen en paden.

Bos;

- ◆ bossen dan wel lanen waarbij als gevolg van verwaarlozing meer dan 25% van het oorspronkelijk aantal bomen verloren zijn gegaan. Hierbij worden wel de maatregelen in acht genomen die voortvloeien uit een verantwoord bosbouwkundig beheer;
- ◆ het laten volgroeien van bossen met hoge natuurwaarden met 'agressieve' boomsoorten als esdoorn, Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik;

Natuurterrein;

- ◆ het laten volgroeien van natuurterrein met 'agressieve' boomsoorten als esdoorn, Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik, daaronder echter niet begrepen het volgroeien van heideveld of zandverstuiving met grove den of berk;
- ◆ het nalaten van maaien en afvoeren van het maaisel van schraallanden, zodanig dat de kenmerkende vegetatie verloren gaat en geen sprake meer is van een natuurterrein.

Landbouwterrein;

- ◆ zodanige verwaarlozing van kenmerkende landschapselementen, dat meer dan tien procent van deze elementen verloren is gegaan.

Voorbeelden van aantasting of verloren gaan van het karakter van het landgoed door andere omstandigheden:

Opstallen;

- ◆ het door verbouw in belangrijke mate wijzigen van het uiterlijk van functionele opstallen, het verwijderen van de erfbeplanting die ten doel had ontsierende, grotendeels functionele gebouwen aan het gezicht te onttrekken;
- ◆ nieuwbouw van bepaalde opstallen.

Buitenplaatsen met een historische tuin of een historisch park;

- ◆ het oprichten van ontsierende bouwwerken, het aanleggen van kampeerterreinen, het aanleggen van golfterreinen en het aanleggen van grote parkeerterreinen;
- ◆ het dempen of ontwateren van grachten en waterpartijen, het wijzigen van de historische aanleg van de tuin of het park;
- ◆ het verwijderen van waardevolle historische elementen zoals bruggen, tuinmuren dan wel toegangshekken.

Bos met hoge cultuurwaarden;

- ◆ het ingrijpend veranderen van de oorspronkelijke aanleg van een historisch laanpatroon, tenzij het een reconstructie naar een aanleg van vóór 1 januari 1940 betreft;
- ◆ het aanleggen van een golfterrein of een kampeerterrein in een historisch park, het herplanten van bomen of bossen met een sterk van de oorspronkelijke soort afwijkende boomsoort, indien deze bomen of bossen na bosbrand of storm verloren zijn gegaan. Denk hier bijvoorbeeld aan het vervangen van bomen met een lange omlooptijd - zoals eiken - door een boomsoort met een korte omlooptijd.

Bos met hoge natuurwaarden;

- ◆ het vellen van een bron- of moerasbos en dit vervangen door bos met een sterk afwijkende boomsoort.

Voor alle bossen geldt:

- ◆ het ontgronden of ontzanden;
Als dit plaatsvindt in bossen zonder hoge cultuur- dan wel natuurwaarden, kan dit leiden tot een voorwaardelijke onttrekking die na het beplanten beëindigd kan worden. Zie ook in dit hoofdstuk bij 'Sancties bij aantasting van het karakter van een landgoed'.
- ◆ vellen van een oppervlakte bos groter dan vijf hectare per kapvlakte of vijftien procent van de met houtopstanden bezette oppervlakte. Het kappen van een oppervlakte groter dan vijf hectare (per kapvlakte) wordt in het algemeen als een aantasting van het karakter van een landgoed beschouwd.
- ◆ het storten van vuil, sloopauto's en dergelijke;
- ◆ het bos gebruiken als (motor)crossterrein.

Natuurterrein;

- ◆ het oprichten van bouwwerken;
- ◆ het aanleggen van kampeertreinen;
- ◆ het aanleggen van golfreinen;
- ◆ het dempen of ontwateren van vennen, moerassen en plassen;
- ◆ het aanleggen van parkeerplaatsen en wegen;
- ◆ het aanleggen van (motor)crossterreinen;
- ◆ het storten van vuil, sloopauto's en dergelijke;
- ◆ het ontgronden of ontzanden;
- ◆ het ontginnen tot cultuurgrond;
- ◆ brand, tenzij als beheersmaatregel toegepast zoals bij heidevelden.

Landbouwterrein;

- ◆ het oprichten van bouwwerken die niet functioneel zijn voor het beheer of de instandhouding van het landgoed. Hieronder begrepen de aanleg van kassencomplexen;
- ◆ het ingrijpend veranderen van historische kavelstructuren en historische laanpatronen op of langs het landbouwterrein. Bijvoorbeeld bij de aanleg van een golfterrein;
- ◆ het aanleggen van kampeertreinen tenzij deze voldoen aan de eisen van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928 (zie ook hoofdstuk 3 onder 'Terreinen die wél gerangschikt kunnen worden');
- ◆ het oprichten van opstallen die weliswaar grotendeels functioneel zijn voor het beheer van het landgoed, maar niet voorzien zijn van een zodanige erfbeplanting dat de opstal grotendeels aan het oog onttrokken wordt;
- ◆ het aanleggen van (motor)crossterreinen;
- ◆ het storten van vuil, sloopauto's en dergelijke;
- ◆ het verwijderen van landschappelijke beplantingen, solitaire landschapsbepalende bomen en boomgroepen.

De beschrijving als hulpmiddel voor de beoordeling of er sprake is van aantasting van het karakter van landgoed

Om te kunnen beoordelen of er sprake is van aantasting van het karakter van het landgoed zal de beschrijving hiervan, die bij het verzoek om rangschikking moet worden verstrekt, een belangrijk hulpmiddel zijn. Voor alle eerder genoemde handelingen, waarbij het slechts gaat om voorbeelden en geen beperkende opsomming, geldt dat de gevolgen van het verrichten ervan voor een eventuele onttrekking verschillend kunnen zijn. Dat is met name het geval voor de bosterreinen die op een landgoed voorkomen. Afhankelijk van hun natuur- en cultuurwaarden wordt het gebrek aan behoorlijk onderhoud dan wel de andere omstandigheden verschillend beoordeeld. In het ene geval zal dit wel en in het andere geval niet tot - voorwaardelijke - onttrekking leiden. Omdat dit voor de eigenaar moeilijk is te onderkennen en om een uitgebreide beschrijving van bosterreinen achterwege te kunnen laten, is er bij de inkleuring van de topografische kaart 1 : 10.000 voor gekozen om een simpel kleuronderscheid te maken. Zie ook hoofdstuk 5 onder 'De topografische kaart voor de beschrijving van landgoederen'. Bij bossen met lichtgroene kleur - mits correct ingekleurd - zal de eigenaar in het algemeen wat minder bang hoeven te zijn dat na een handeling onttrekking zal volgen. Bij handelingen in donkergroen gekleurde houtopstanden doet de eigenaar er verstandig aan bij voorgenomen ingrepen of handelingen contact op te nemen met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit resp. LASER Roermond. Als de aantasting direct ongedaan wordt gemaakt, zal niet tot onttrekking worden overgegaan. Verder zal gehele of gedeeltelijke onttrekking kunnen plaatsvinden al naar gelang de ernst en de uitstralingseffecten van de handeling.

In een aantal gevallen zal kan worden volstaan met het onttrekken van een beperkte oppervlakte, bijvoorbeeld als de aantasting door het aanbrengen van beplanting aan het oog wordt onttrokken. Een en ander zal van geval tot geval worden beoordeeld.

Sancties bij aantasting van het karakter van een landgoed

- ◆ **Definitieve onttrekking**
Een definitieve onttrekking is vergelijkbaar met het onttrekken op eigen verzoek. Zie in dit hoofdstuk 'Het onttrekken van het landgoed aan de Natuurschoonwet 1928 op eigen verzoek'. Ook in dit geval geldt de bepaling dat een landgoed niet binnen tien jaar na de onttrekking opnieuw kan worden gerangschikt op verzoek van dezelfde eigenaar of een vennootschap waarvan hij aandeelhouder is. Na de periode van tien jaar kan hij weer een nieuw verzoek om rangschikking indienen. Aan dit verzoek kan alleen worden voldaan als de aantasting is hersteld. Rangschikking van het landgoed binnen de 10-jaars-termijn is wel mogelijk als het verzoek daartoe wordt gedaan door een nieuwe eigenaar - dit kunnen de erfgenamen zijn - van het desbetreffende onroerend goed. De termijn van tien jaar is gekozen omdat meestal pas na een dergelijke periode een ernstige aantasting van het karakter van een landgoed enigszins hersteld kan zijn. Verder is het de bedoeling dat van deze termijn een preventieve werking zal uitgaan.

- ◆ **Voorwaardelijke onttrekking**
Als een landgoed is onttrokken in verband met een aantasting, maar deze niet ernstig is en dus binnen betrekkelijk korte tijd kan worden hersteld, dan kunnen de minister en de staatssecretaris bij hun beschikking tot onttrekking een kortere termijn vaststellen van maximaal vijf jaar, de zogeheten voorwaardelijke onttrekking. Bovendien moet worden voldaan aan bijzondere voorwaarden die eventueel kunnen worden gesteld. Vandaar dat deze voorwaardelijke onttrekking wordt genoemd.
In dat geval blijven invordering van successierecht, schenkingsrecht en het naheffen van overdrachts- en kapitaalsbelasting achterwege. Wel wordt de termijn van 25 jaar verlengd met de duur van de voorwaardelijke onttrekking. Bovendien vervallen gedurende deze jaren de tegemoetkomingen voor de inkomstenbelasting en onroerende zaakbelasting.
Als voorbeelden van de soort aantastingen waarvoor de voorwaardelijke onttrekking een gepaste sanctie is, kan men denken aan het:
 - ◆ plaatsen van sloopauto's;
 - ◆ plaatsen van kampeermiddelen, eventueel met bijbehorende voorzieningen, in meer dan de toegestane mate;
 - ◆ het toelaten van motorcrosses;
 - ◆ het storten van vuil.Overigens blijft het denkbaar dat een aantasting als hier genoemd in het concrete geval dermate ernstig is dat toch een definitieve onttrekking voor ten minste tien jaar op zijn plaats is.

- ◆ **Controle op de naleving van de wet**
Aantastingen of het verloren gaan van het karakter van landgoed hoe ze ook zijn ontstaan, bijvoorbeeld door gebrek aan behoorlijk onderhoud, worden door medewerkers van de provincie en of de Belastingdienst Oost-Brabant gemeld. Dit gebeurt in een controlerapport aan LASER Roermond met een kopie aan de eigenaar, met de uitnodiging binnen een maand zowel het karakter te herstellen als daarvan melding te doen. Blijft de eigenaar in gebreke dan verzoekt de provincie, dan wel de Belastingdienst Oost-Brabant, de minister en de staatssecretaris tot een besluit tot voorwaardelijke, dan wel definitieve onttrekking van het landgoed of een gedeelte daarvan aan de werking van de Natuurschoonwet 1928.

'Verklaring voorgenomen handeling'

Het systeem van de wet gaat er van uit dat de eigenaar zelf moet beoordelen welke handelingen gevolgen zullen hebben voor de rangschikking. Bij het beoordelen daarvan zal deze handleiding een belangrijk hulpmiddel kunnen vormen. Omdat het denkbaar is dat een eigenaar in het onzekere verkeert over de gevolgen voor de rangschikking van door hem voorgenomen handelingen, zoals het vellen en herplanten van bomen, is in deze wet bepaald dat hij van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Staatssecretaris van Financiën een verklaring kan vragen dat de voorgenomen handelingen niet zullen leiden tot onttrekking.

Daarbij bestaat de mogelijkheid dat de minister en de staatssecretaris een zodanige verklaring met een aantal richtlijnen afgeven, die bij het verrichten van de handelingen in acht moeten worden genomen. Als de eigenaar zo'n verklaring vraagt, moet hij er rekening mee houden dat het afgeven van zo'n verklaring tijd vraagt, omdat daarvoor dezelfde behandelingsprocedure in acht genomen moet worden als bij een verzoek om rangschikking. Daarbij is van belang dat nauwkeurig aangegeven wordt waar op het landgoed bedoelde handeling zal plaatsvinden en wanneer. Voor het aanvragen van genoemde verklaringen zijn formulieren 'Verklaring voorgenoemde handeling Natuurschoonwet 1928' beschikbaar bij Het LNV-Loket, telefoon 0800 – 22 333 22.

Overdracht eigendom dan wel vestigen en beëindigen van vruchtgebruik en erfpacht

Als de eigenaar een gedeelte van zijn landgoed vervreemdt of daarop het zakelijk recht van vruchtgebruik of erfpacht vestigt, dan leidt dit tot een onttrekking met alle rechtsgevolgen zoals bij onttrekking op eigen verzoek. Bovendien moet worden beoordeeld of het resterende landgoed nog - geheel - aan de eisen voor rangschikking voldoet. Vandaar dat het zin heeft om dergelijke vervreemdingen te melden. Tengevolge van een onttrekking zal eventueel niet ingevorderd successierecht, schenkingsrecht of recht van overgang alsnog geheel of gedeeltelijk worden ingevorderd. Voor wat betreft de instandhoudingseis is in de wet voorzien dat in gevallen waarin een gerangschikte onroerende zaak of een gedeelte daarvan wordt vervreemd, invordering van het recht alleen achterwege blijft als de onroerende zaak of het desbetreffende gedeelte op verzoek van de nieuwe eigenaar blijft aangemerkt als een landgoed. Naast de instandhoudingseis geldt ook de bezitseis (zie ook hoofdstuk 2).

Het verzoek tot voortzetting van de rangschikking dient plaats te vinden binnen zes maanden ná:

- ◆ de overdracht
- ◆ het vestigen of het eindigen van het zakelijk recht van vruchtgebruik of erfpacht
- ◆ de scheiding van de onroerende zaak en toedeling aan verschillende deelgenoten.

Het heeft zin om bij vervreemding, vestiging van het zakelijk recht of bij de boedelscheiding, contractueel vast te leggen dat de verkrijger zich verplicht rangschikking aan te vragen, daarvan mededeling te doen aan de oude eigenaar en niets te doen of na te laten dat nieuwe rangschikking in de weg zou kunnen staan. Het is mogelijk dat het te vervreemden gedeelte van het landgoed of het restant niet meer, of niet geheel, voldoet aan de voorwaarden tot rangschikking. In dat geval kan men nu nog overwegen om gezamenlijk rangschikking aan te vragen. Zie hiervoor hoofdstuk 2 onder 'De aanvragers'.

Vererving van (een deel van) een landgoed

Bij vererving van een landgoed loopt de rangschikking op de verkrijgers door zolang het landgoed in onverdeelde eigendom blijft. Dit geldt ook indien het landgoed door vererving is overgegaan op één rechtverkrijgende. Zodra het landgoed bij scheiding is gesplitst en aan verschillende deelgenoten is toegedeeld vervalt de rangschikking, met alle gevolgen van dien, zoals invordering van successierecht.

De rangschikking vervalt echter niet als de minister en de staatssecretaris op verzoek van de verschillende deelgenoten, beslissen dat de door hen verkregen onroerende zaken als afzonderlijke landgoederen worden gerangschikt. Ook hier kan eventueel gezamenlijke rangschikking plaatsvinden. Zie hoofdstuk 2 onder 'De aanvragers'. Ook dit verzoek moet binnen zes maanden ná de scheiding worden ingediend.

Vererving en schenking van een onroerende zaak die nog niet is gerangschikt als landgoed

Verkrijgers krachtens erfrecht of schenking van een onroerende zaak die nog niet is gerangschikt, kunnen voor het genieten van de fiscale tegemoetkomingen bij die verkrijging alsnog een verzoek om rangschikking doen. Ook kunnen ze verzoeken om het landgoed als opengesteld aan te merken als de onroerende zaak als een niet-opengesteld landgoed is gerangschikt.

Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- ◆ het verzoek moet worden ingediend binnen de termijn waarvoor aangifte moet worden gedaan van het recht van:
 - ◆ successie: acht maanden;
 - ◆ schenking: in het algemeen twee maanden;
 - ◆ overgang: acht maanden.

in de bedoelde aangifte moet melding worden gemaakt van het indienen van het verzoek.

Bijlage 1 Voorbeeld van een Terreinbeschrijving van het landgoed

Een toelichting op de terreinbeschrijving treft u aan in de Handleiding Natuurschoonwet 1928

Naam landgoed: [] Datum: [] Volgnummer: []

terrein nummer	oppervlakte (in ha.)	code terreintype	kenmerkende elementen	letter	opstellen functioneel	fotopr.	opengesteld	nadere bijzonderheden
1.	3	Bo	-	a	ja	1	ja	
				b	ja	2		Woning van de beheerder
				c	ja	3		-
2.	7	L	Laan (gedeelte)	-		-	ja	-
3.	0.5	O	-	a	nee	4	ja	-
				b	ja	5		-
				c	ja	6		-
				d	ja	7		-
				e	ja	8		-
4.	60	Bo					ja	-
5.	0.5	O	-	a	nee	9	ja	-
6.	0.5	L	-	-		-	ja	-
7.	0.5	L	-	-		-	ja	-
8.	1	L	-	-		-	ja	-
9.	4	L	-	-		-	ja	-
10.	18	N	-	-		-	ja	Heideveld met boomgroep
11.	2.5	L	Solitair bij opstal a	a	ja	10	ja	-
12.	3	Bo		-		-	ja	-
13.	1	O		a	ja	11	ja	Woning boswachter
				b	ja	12		-
				c	ja	12		-

Model beplantingsplan

Een toelichting op het beplantingsplan treft u aan in de handleiding Natuurschoonwet 1928. Aanvraag voor de rangschikking van een onroerende zaak ter zake waarvan het voornemen bestaat om daarop bos aan te planten (Rangschikking met toepassing van artikel 3, derde lid, van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928).

Het antwoord op de vragen A4 en C3 kan worden aangegeven op de bij de aanvraag voor rangschikking gevoegde kadastrale kaart (schaal 1:5000).

Het model beplantingsplan bestaat uit een pagina.

A GEGEVENS OVER DE TE RANGSCHIKKEN ONROERENDE ZAAK

1. Waar is de onroerende zaak kadastraal gelegen?

Gemeente:	sectie:	Nr(s):
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	ha	are

2. Wat is de grootte van de te rangschikken onroerende zaak?

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------

3. Welke oppervlakte hiervan zal met bos worden beplant?

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------

4. Waar op de onroerende zaak zal het bos worden geplant?

(aangeven op kadastrale kaart)

B GEGEVENS OVER DE VERRICHTE EN DE TE VERRICHTEN WERKZAAMHEDEN

omschrijving werkzaamheden	datum aanvang werkzaamheden			datum beëindiging werkzaamheden*		
	dag	maand	jaar	dag	maand	jaar
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

C GEGEVENS OVER DE BEPLANTING

1. Met welke soort(en) beplanting zal de te rangschikken onroerende zaak worden beplant?

2. Welke aantallen beplanting (per soort) zullen worden geplant?

3. In welk plantverband zal de beplanting worden aangebracht? (aangeven op kadastrale kaart)

D ONDERTEKENING

Volledig en naar waarheid ingevuld

Datum	<input type="text"/>
Plaats	<input type="text"/>
Handtekeningen	<input type="text"/>

* Deze datum dient te liggen binnen een jaar na ontvangst van het verzoek bij LASER (incl. dit beplantingsplan) om rangschikking op de datum ontvangst verzoek mogelijk te maken.

Bijlage 3 **Voorbeeld van een beschrijving van de historische ontwikkeling**

Naam van het landgoed: Nijendal

Het landgoed Nijendal is gevormd door de ontginning van het beekdal de Vliet in de 17e eeuw. In de 18^e eeuw zijn de hoger gelegen 'woeste gronden' in cultuur gebracht met de aanplant van grove den en eik. Omstreeks 1850 is op het zuidelijk deel van het landgoed - vermoedelijk door Pieters - de buitenplaats Nijendal aangelegd, met zicht over oude esgronden op de toren van Babel. Aanleg van gracht en historisch park dateert ook van die tijd en is voor een deel althans nog goed herkenbaar. Ook zijn in die tijd lanen aangelegd die ook nu nog van betekenis zijn voor de structuur van het landgoed. In het kader van de ruilverkaveling De Vlietlanden in 1956 is een omleidingskanaal gegraven, dat het landgoed in noordelijke richting sterk ontwaterd.

Het Elzenbroek is sindsdien beplant met populieren. In het beekdal van de Vliet zijn voor het verbeteren van de bedrijfsvoering hier en daar houtopstanden verwijderd. Ook gelet op de Natuurschoonwet 1928 zijn daar beplantingen aangebracht.

Bijlage 4 Adressen provincies

◆ Provincie Groningen

Dienst Ruimte en Milieu
Afdeling Groen
Postbus 630
9700 AP Groningen
tel. 050 - 316 49 11

◆ Provincie Friesland

Afdeling Landelijk Gebied
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden
tel. 058 - 292 59 25

◆ Provincie Drenthe

Productgroep landelijk gebied
Postbus 122
9400 AC Assen
tel. 0592 - 36 55 55

◆ Provincie Overijssel

Afdeling Landelijk Gebied
Bureau Natuur en Landschap
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
tel. 038 - 425 25 25

◆ Provincie Gelderland

Dienst REW
Afdeling Landelijk Gebied
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
tel. 026 - 359 91 11

◆ Provincie Utrecht

Afdeling Landelijk Gebied
Dienst Ruimte en Groen
Postbus 80300
3508 TH Utrecht
tel. 030 - 258 91 11

◆ Provincie Noord-Holland

Afdeling Water en Groen
Postbus 3007
2001 DA Haarlem
tel. 023 - 514 31 43

◆ Provincie Zuid-Holland

Dienst Ruimte en Groen
Postbus 90602
2509 LP 's-Gravenhage
tel. 070 - 441 66 11

◆ Provincie Zeeland

Directie Ruimte, Milieu en Water
Afdeling Landelijk Gebied en Water
Postbus 165
4330 AD Middelburg
tel. 0118 - 63 11 96

◆ Provincie Noord-Brabant

Dienst R&V
Afdeling Natuur en Landschap
Postbus 90151
5216 TV 's-Hertogenbosch
tel. 073 - 681 28 12

◆ Provincie Limburg

Hoofdgroep RGV
Afdeling Groen
Postbus 5700
6202 MA Maastricht
tel. 043 - 389 99 99

◆ Provincie Flevoland

Afdeling ROV
Postbus 55
8200 AB Lelystad
tel. 0320 - 26 55 05

Bijlage 5 Adressen LASER en Belastingdienst

◆ **LASER**

Informatie en aanvraagformulieren:
Het LNV-Loket
tel. 0800 - 22 333 22

Aanvragen indienen bij:
LASER Roermond
Afdeling Natuurschoonwet
Postbus 965
6040 AZ Roermond

◆ **Belastingdienst Oost-Brabant**

Kantoor 's-Hertogenbosch
Afdeling Natuurschoonwet
Postbus 70505
5201 CG 's-Hertogenbosch
tel. 073 - 624 52 12
fax 073 - 622 22 50

◆ **Kantoren Kadaster:**

◆ **Groningen**

Cascadeplein 2
9726 AD Groningen
tel. 050 - 599 21 33
fax 050 - 599 22 33

◆ **Friesland**

Tesselschadestraat 2
8913 HB Leeuwarden
tel. 058 - 291 48 80
fax 058 - 291 48 83

◆ **Drenthe**

Abel Tasmanplein 1
9400 RA Assen
tel. 0592 - 30 48 88
fax 0592 - 30 48 00

◆ **Overijssel**

Hanzenlaan 310
8017 JK Zwolle
tel. 038 - 469 57 97
fax 038 - 469 58 95

◆ **Flevoland**

Middenweg 5
8232 JT Lelystad
tel. 0320 - 29 02 10
fax 0320 - 22 28 03

◆ **Gelderland**

Mr. E. N. van Kleffensstraat 8
6882 CV Arnhem
tel. 026 - 322 63 00
fax 026 - 322 61 01

◆ **Noord-Holland**

Naritaweg 3
1043 BP Amsterdam
tel. 020 - 555 72 03
fax 020 - 624 48 45

Rogier v.d. Weydestraat 6
1817 MG Alkmaar
tel. 072 - 519 74 00
fax 072 - 515 25 06

◆ **Utrecht**

't Goylaan 1-7
3522 AA Utrecht
tel. 030 - 252 94 18
fax 030 - 251 45 44

◆ **Zuid-Holland**

Max Euwelaan 70
3062 MA Rotterdam
tel. nr. 010 - 242 65 77
fax nr. 010 - 452 40 13

Houtsingel 75
2719 EA Zoetermeer
tel. nr. 079 - 363 36 00
fax nr. 079 - 362 05 14

◆ **Zeeland**

Vrijlandstraat 31
4337 EA Middelburg
tel. 0118 - 67 01 75
fax 0118 - 63 45 35

◆ **Noord-Brabant**

Anna van Engelandstraat 8
5616 AZ Eindhoven
tel. nr. 040 - 259 23 33
fax nr. 040 - 259 23 29

Markendaalseweg 44
4811 KC Breda
tel. 076 - 525 66 00
fax 076 - 522 08 30

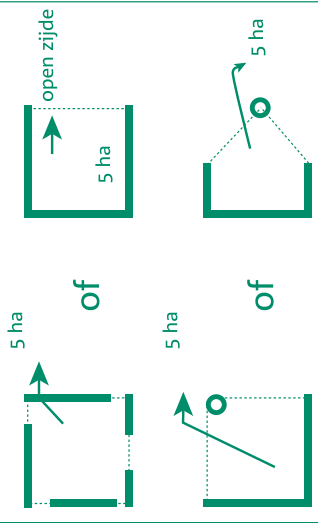
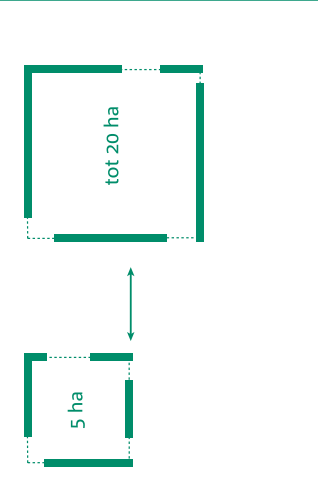
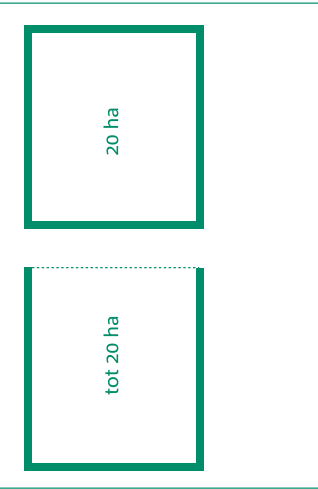
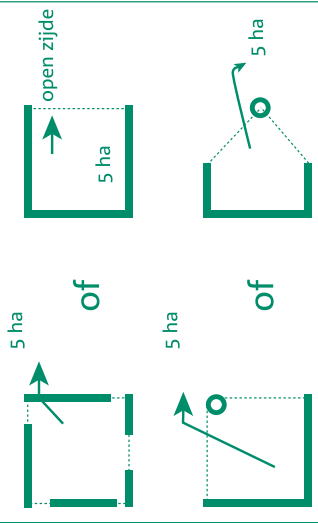
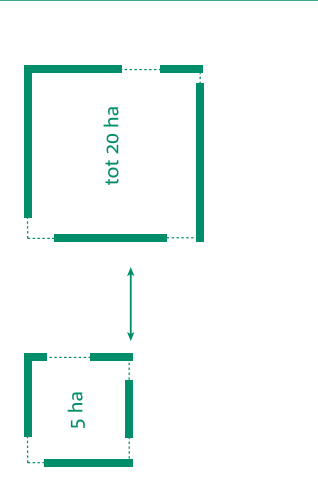
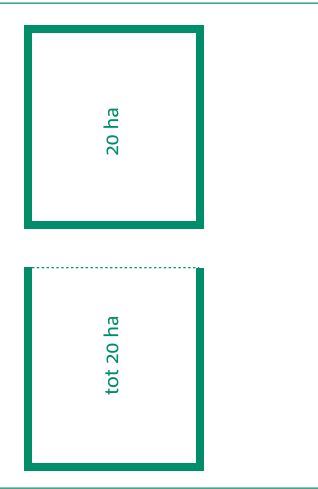
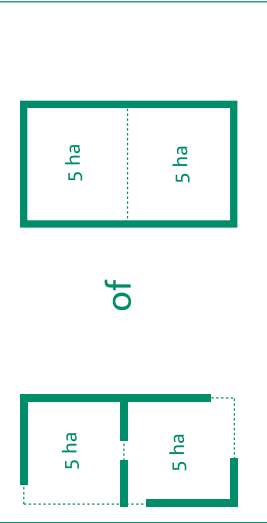
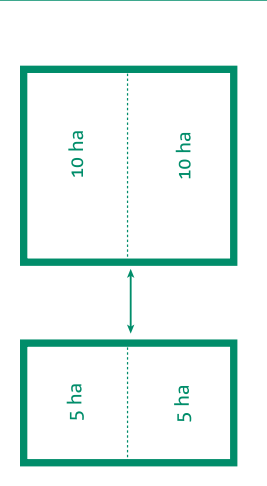
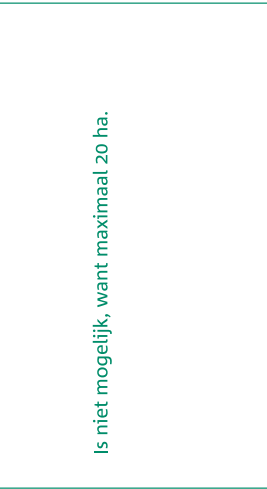
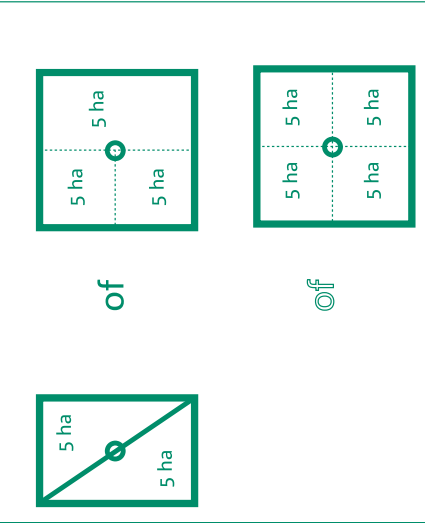
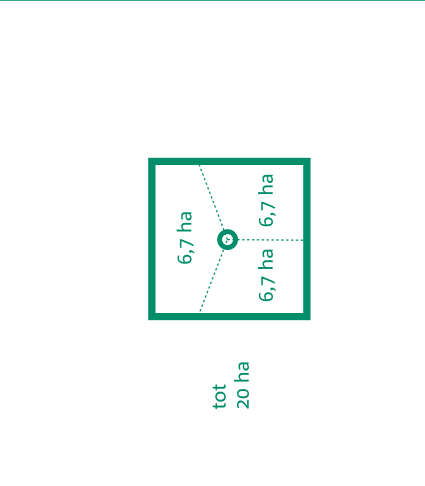
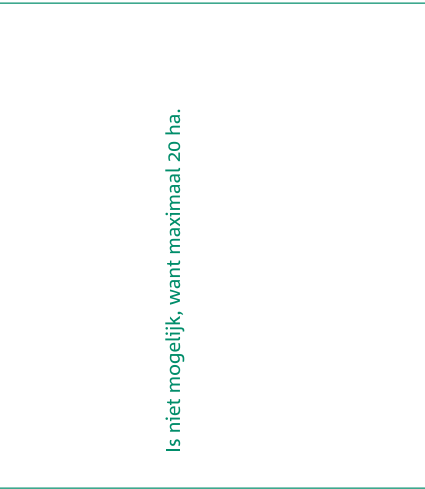
◆ **Limburg**

Bredeweg 239
6043 GA Roermond
tel. 0475 - 39 11 54
fax 0475 - 32 04 41

◆ **Topografische Dienst**

Bendienplein 5
Postbus 115
7800 AC Emmen
tel. 0591 - 69 69 11

Beplanting —
Landschapsbepalende boom ○

<p>Een landbouwterrein omzoomd met 75% houtopstanden</p>	<p>Totale landgoed kleiner of gelijk aan 100 ha. Max. landbouwterreinoopp. 5 ha.</p> 	<p>Totale landgoed tussen 100 en 400 ha; maximale terreinooppervlakte tussen 5 en 20 ha. (nl 5%)</p> 	<p>Totale landgoed groter of gelijk aan 400 ha; maximale terreinooppervlakte is 20 ha. en het geheel is omzoomd met houtopstanden</p>
<p>Een landbouwterrein omzoomd met 50% aaneengesloten houtopstand en een landschapsbepalende boom</p>	<p>Totale landgoed kleiner of gelijk aan 100 ha. Max. landbouwterreinoopp. 5 ha.</p> 	<p>Totale landgoed tussen 100 en 400 ha; maximale terreinooppervlakte tussen 5 en 20 ha. (nl 5%)</p> 	<p>Totale landgoed groter of gelijk aan 400 ha; maximale terreinooppervlakte is 20 ha. en het geheel is omzoomd met houtopstanden</p>
<p>Twee aan elkaar grenzende landbouwterreinen omzoomd met 75% houtopstanden, tezamen niet groter dan 20 ha. en voortz. voor 100% omzoomd met houtopstanden</p>	<p>Totale landgoed kleiner of gelijk aan 100 ha. Max. landbouwterreinoopp. 5 ha.</p> 	<p>Totale landgoed tussen 100 en 400 ha; maximale terreinooppervlakte tussen 5 en 20 ha. (nl 5%)</p> 	<p>Totale landgoed groter of gelijk aan 400 ha; maximale terreinooppervlakte is 20 ha. en het geheel is omzoomd met houtopstanden</p>
<p>Twee of meer aan elkaar grenzende landbouwterreinen met ieder 50% aaneengesloten houtopstanden en met één landschapsbepalende boom aan elkaar grenzend, tezamen niet groter dan 20 ha. en voortz. voor 100% omgeven door houtopstanden</p>	<p>Totale landgoed kleiner of gelijk aan 100 ha. Max. landbouwterreinoopp. 5 ha.</p> 	<p>Totale landgoed tussen 100 en 400 ha; maximale terreinooppervlakte tussen 5 en 20 ha. (nl 5%)</p> 	<p>Totale landgoed groter of gelijk aan 400 ha; maximale terreinooppervlakte is 20 ha. en het geheel is omzoomd met houtopstanden</p>

Bijlage 8 Checklist

De checklist biedt de mogelijkheid aan nieuwe aanvragers een snelle indruk te krijgen van de voornaamste vereisten die gesteld worden aan rangschikking van hun landgoed onder de Natuurschoonwet 1928. Voor details, uitzonderingen e.d. moet u de handleiding dan wel de juridische teksten raadplegen.

1 Oppervlakte landgoed:

- 1a Is het landgoed B 5 ha?
- ◆ zo ja, het landgoed voldoet aan dit vereiste, ga naar 2;
 - ◆ zo nee ga naar 1b
- 1b Is het landgoed tussen de 1 en de 5 ha groot?
- ◆ zo ja, ga naar 1c;
 - ◆ zo nee het landgoed is niet rangschikkingswaardig
- 1c Is er sprake van een historische buitenplaats¹ en is er een beschermd monument conform art. 6 eerste lid van de Monumentenwet aanwezig?
- ◆ zo ja, het landgoed voldoet in principe aan het vereiste, maar bekijk nadere details in de handleiding en ga door met 2;
 - ◆ zo nee, uw landgoed is niet rangschikkingswaardig.

2 Aandeel houtopstanden²

- 2a Is het aandeel houtopstanden groter dan 30% van de totale oppervlakte van het landgoed?
- ◆ zo ja, het landgoed voldoet aan dit vereiste, ga naar 3;
 - ◆ zo nee, ga naar 2b
- 2b Is het aandeel houtopstanden groter dan 20% en is tevens meer dan 50% van de totale oppervlakte van het landgoed aan te merken als natuurterrein (niet zijnde bos of houtopstand)?
- ◆ zo ja het landgoed voldoet aan dit vereiste, ga naar 3;
 - ◆ zo nee, ga naar 2c
- 2c Bent u voornemens tot aanleg van bos dan wel houtopstanden d.m.v. nieuwe beplanting om te voldoen aan de rangschikkingseisen?
- ◆ zo ja, het landgoed voldoet aan dit vereiste, u dient in dit geval tevens een beplantingsplan bij te voegen,
 - ◆ zo nee uw landgoed is waarschijnlijk niet rangschikkingswaardig, maar kijk eveneens naar de details in hoofdstuk 3 van de handleiding

3 Aaneengeslotenheid

- 3a Vinden er geen doorsnijdingen plaats van het landgoed, anders dan genoemd in hoofdstuk 3 van de Handleiding?
- ◆ zo ja ga naar 3b
 - ◆ zo nee, het landgoed voldoet aan dit vereiste, ga naar 4;
- 3b Waarschijnlijk kan het landgoed niet als een aaneengesloten eenheid beschouwd worden in het kader van de Natuurschoonwet 1928 en er dienen twee of meer afzonderlijke aanvragen ingediend te worden, met dien verstande dat de afzonderlijke delen aan alle criteria voor rangschikking dienen te voldoen.

4 Terreingebruik

- Zijn er terreindelen waarvan het gebruik, zoals bedoeld in hoofdstuk 3 van de Handleiding, inbreuk maakt op het natuurschoon?
- ◆ zo ja, die delen van het landgoed komen niet voor rangschikking in aanmerking, alsmede de zone waarin het uitstralings-effect van het bedoelde terreingebruik merkbaar is;
 - ◆ zo nee, het landgoed voldoet aan dit vereiste.

5 Openstelling

- 5a Is het gehele landgoed opengesteld middels een goed gespreid wandelpadennet dat voldoet aan de normen zoals vermeld in de handleiding?
- ◆ zo ja, het landgoed kan als opengesteld gerangschikt worden, waardoor extra fiscale faciliteiten genoten kunnen worden;
 - ◆ zo nee ga naar 5b.
- 5b Is het gehele landgoed opengesteld middels een goed gespreid wandelpadennet dat voldoet aan de normen zoals vermeld in de handleiding, behalve enkele delen in de buurt van de opstallen, i.v.m. privacy?
- ◆ zo ja, er kunnen extra fiscale faciliteiten worden genoten;
 - ◆ zo nee ga naar 5c.
- 5c Is het gehele landgoed afgesloten?
- ◆ zo ja, er kan geen aanspraak op extra fiscale faciliteiten worden gemaakt;
 - ◆ zo nee, zie de handleiding voor een toelichting op de overige mogelijkheden.

6 Opstallen³

- 6a Komen er opstallen voor van vóór 1940 en hebben die opstallen, na die datum, uiterlijk hun karakter behouden?
- ◆ zo ja, deze zijn in principe rangschikkingswaardig;
 - ◆ zo nee, ga naar 6b
- 6b Komen er opstallen voor die grotendeels functioneel zijn voor de instandhouding of het beheer van het landgoed en die qua verschijningsvorm geen inbreuk maken op het natuurschoon?
- ◆ zo ja, deze zijn in principe rangschikkingswaardig;
 - ◆ zo nee, ga naar c
- 6c Komen er opstallen voor die grotendeels functioneel zijn voor de instandhouding of het beheer van het landgoed en die, als gevolg van hun verschijningsvorm wel inbreuk op het natuurschoon maken, maar door beplanting aan het oog zijn onttrokken?
- ◆ zo ja, deze zijn in principe rangschikkingswaardig;
 - ◆ zo nee, ga naar d
- 6d Komen er opstallen voor die bij passen bij het karakter het landgoed en die geen inbreuk maken op het natuurschoon?
- ◆ zo ja, deze opstallen zijn in principe rangschikkingswaardig;
 - ◆ zo nee, deze opstallen zijn niet rangschikkingswaardig.

¹ Zie toelichting in hoofdstuk 2 van de handleiding

² Als u voldoet aan de eisen t.a.v. het aandeel houtopstanden kunnen er aanvullend ook nog andere terreintypen gerangschikt worden; zie voor toelichting hoofdstuk 3 van de handleiding.

³ Indien er opstallen uit meerdere categorieën voorkomen dan worden deze afzonderlijk beoordeeld

LASER

LASER is gespecialiseerd in de uitvoering van regelingen en subsidies op het gebied van primaire landbouw, visserij, verwerkende industrie, bosbouw, recreatie en het beheer van natuur en landschap. Daarbij verstrekt LASER ook vergunningen, verleent ontheffingen, geeft advies en beheert goederen. Jaarlijks komen tienduizenden subsidieaanvragen binnen op basis van Europese regelingen voor bijvoorbeeld dierpremies, akkerbouwpremies en premies voor natuurbehoud.

Meer dan 150 regelingen worden uitgevoerd door LASER. Voor een groot deel bestaat het regelingenpakket uit financiële regelingen, bijvoorbeeld de inkomensondersteunende maatregelen in het kader van het gemeenschappelijke Europese landbouwbeleid en nationale subsidie- en stimuleringsregelingen.

Ook worden verschillende nationale en internationale regulerende ontheffingen en vergunningen uitgevoerd.

LASER organiseert het complete uitvoeringstraject; van advies over de uitvoerbaarheid van een regeling, begeleiding en invulling van het ontwerpproces, de communicatie, de uitvoering – inclusief de fysieke controles en de behandeling van eventuele bezwaarschriften – tot en met de verantwoording. Ook het registreren en evalueren van gegevens voor de opdrachtgevers behoort daartoe.

Er werken ongeveer 800 mensen bij LASER verspreid over 6 vestigingen.

De LASER-vestigingen bevinden zich in Groningen, Deventer, Diemen, Dordrecht, Roermond en Den Haag.

Meer informatie

Voor meer informatie over de regelingen die LASER uitvoert, kunt u kijken op www.minlnv.nl/loket of bellen met Het LNV-Loket: 0800 - 22 333 22. Via dit nummer kunt u ook brochures en formulieren aanvragen.

Deze brochure is een uitgave van LASER, agentschap van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag. Deze uitgave heeft een informatieve functie; er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

Het LNV-Loket: 0800 - 22 333 22

Maart 2004

Vormgeving:
ARC vormgeving
Drukwerk:
Den Haag Offset